

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIII.

CELOVEC, PETEK, 28. APRIL 1978

ŠTEV. 17 (1963)

ZVEZNI PREDSEDNIK KIRCHSCHLÄGER O SELSKIH ŽRTVAH:

'Vredni so častnega spomina naše republike'

Spominska svečanost ob 35-letnici obglavljenja na Dunaju

„Kot zvezni predsednik se udeležujem današnje spominske svečanosti, da v imenu republike Avstrije svečano izjavim: Niso brez časti in nikdar niso bili! Vredni so častnega spomina naše republike, kajti v smislu moskovske izjave so se poslužili svoje pravice upora proti izbrisani Avstriji in proti diktaturi.“ Tako je poudaril zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger na spominski svečanosti, ki je bila minulo soboto na Dunaju ob 35-letnici obglavljenja 13 slovenskih antifašistov iz Sel, Železne Kaple in okolice.

Zvezni predsednik je že ob nedavni 40-letnici nacistične zasedbe Avstrije izrekel zahvalo vsem Avstrijcem, ki so v usodnih letih verovali v Avstrijo in se zanjo borili in trpeli ter s svojo zvestobo domovini polagali temelje današnji republiki. „Ta zahvala — je dejal na sobotni svečanosti — ne sme poznati mej jezika — veljati mora enako za sodržavljane slovenskega materinega jezika, kot velja za sodržavljane nemškega materinega jezika.“ Menil je, da namen te spo-

minske svečanosti ni v tem, da bi spet odpirali komaj zaceljene rane, niti v zahtevi po maščevanju. „Ta spominska svečanost bo izpolnila svojo nalogo tedaj, če bo prispe-

vala h temu, da bodo tudi žrtve naših slovensko govorečih sodržavljanov prodrle v široko zavest vsega našega ljudstva kot žrtve za obnovo svobodne in demokratične Avstrije; in če nam bo pomagala premišljevali o tem, kako naj preprečimo za vso bodočnost strašne dogodke, kot so bili tisti leta 1943 za slovenske občine na Koroškem.“

V svojem govoru je zvezni predsednik tudi dejal, da se zaveda, da mnoga pričakovanja, ki so jih gojili koroški Slovenci v letih 1945 in 1955, niso bila izpolnjena. „Vendar razumem povabilo na spominsko svečanost kot priznavanje k republiki Avstriji, zato vas prosim, da tudi moja navzočnost, ko se z vami klanjam spominu vaših mučnikov, razumejte kot priznavanje zveznega predsednika tudi k vam in vašim skrbem. Naj bi bili mrtvi, ki se jih danes spominjamo, nam vsem — pa naj so naziranja včasih še tako različna — pomniki, da bi iz njihove oporoke in iz oporoke vseh žrtev, ki so bile doprinesene v letih 1938 do 1945, našli pot k skupnim rešitvam.“

(Obširno o spominski svečanosti na Dunaju poročamo na 3. strani.)

Pomen 1. maja

Ko bomo v ponedeljek 1. maja spet obhajali „praznik dela“, se moramo zavedati, da to ni praznik samo zato, ker ta dan delo počiva. Prvi maj je namreč že davno dobil mnogo širši pomen — postal je mednarodni dan solidarnosti, in to solidarnosti vseh delovnih ljudi v skupnih prizadevanjih za pravično delitev sadov dela; pa tudi solidarnosti vseh ljudi in narodov v boju za takšne odnose v svetu, ko ne bo več izkoriščanja človeka po človeku in zatiranja naroda po narodu.

Seveda je takšna idealna predstava sveta še vedno iluzija. Ravno zato pa je potrebna najširša solidarnost, je potreben skupen boj vseh, ki si iskreno želijo enakopravnost, pravičnost, demokracijo, svobodo in mir. To so visoki ideali, za katere se izplača žrtvovati in boriti se. In 1. maj je dan, ki nam vsebino in potrebo tega boja še povebno vtisne v zavest.

Hkrati pa je tako široko zasnovana „strategija“ praznovanja 1. maja tudi čvrsta vez, ki povezuje ljudi ne glede na narodno pripadnost, barvo kože ali svetovnonazorno usmeritev. Tudi v našem ožjem, domačem okviru: Da je gospodarska zaostalost v južnem predelu dežele kot posledica dolgoletnega načrtnega zapostavljanja tega ozemlja iz narodnopolitičnih vidikov posebno huda, morajo spoznati in enako prizadeto obsojati tudi naši sosedje — saj prizadene čedalje večja brezposelnost na Koroškem tako nemško kot slovensko govorečega deželana, ki se morata zato oba skupno boriti za ustvaritev novih delovnih mest. In uresničevanje pravic manjšine ne more in ne sme biti le zadeva manjšine same, saj gre vendar za vprašanje demokracije sploh, kajti odnos do manjšine je predvsem tudi merilo demokratičnosti večinskega naroda.

Ce bomo tako razumeli pomen 1. maja, potem gotovo ne bo težko

Obremenitev odnosov zaradi nespoštovanja manjšinskih pravic

Medtem ko je bil kongres ZK v Sloveniji že v začetku meseca, so se podobni kongresi v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah Jugoslavije začeli ta teden. V Titogradu je bil 7. kongres ZK Crne gore, v Zagrebu 8. kongres ZK Hrvaške in v Skopju 7. kongres ZK Makedonije.

Kakor najprej v Ljubljani, tako so ta teden obširno ocenili dosedanjí razvoj samoupravnega sistema tudi v drugih republikah, kjer so na osnovi dosedanjih izkušenj začrtali smernice za nadaljnje delo. Velik poudarek je bil dan tudi zunanje-političnim prizadevanjem Jugoslavije ter je bilo ugotovljeno, da se v ustavi zajamčena vloga republik in avtonomnih pokrajin pri vodenju enotne zunanje politike vedno bolj uveljavlja tudi v praksi.

Ravno pri obravnavanju zunanje politike pa je na vseh kongresih prišla do izraza tudi skupna skrb vseh narodov in narodnosti Jugoslavije za usodo tistih delov, ki kot narodnostne manjšine živijo v sosednjih državah. Nespoštovanje manjšinskih pravic kot obremenitev sosedskih odnosov je bilo v tej zvezi prikazano posebej na primerih Avstrije in Bolgarije, kajti — kakor to v Jugoslaviji vedno spet poudarjajo — položaj in pravice manjšin smatra Jugoslavija za bistveni dejavnik v celoti svojih odnosov in sodelo-

najti osnove za manifestiranje resnične solidarnosti — tako v ožjem kot tudi v širokem mednarodnem merilu. Saj je v današnjem svetu še vse preveč najrazličnejših krivic, ki terjajo borbeno enotnost vseh tistih, ki jim socialna pravičnost in narodna enakopravnost nista le fraza, marveč vsebina boja za mir in sožitje.

vanja s sosednjimi državami. In to ne le na bilateralni ravni, marveč tudi v okviru splošnih prizadevanj za mir, sodelovanje in zmanjševanje napetosti v svetu.

Ta načela so zato vsebovana tudi v gradivu, s katerim se bo bavil bližnji kongres ZK Jugoslavije, kjer je med drugim poudarjeno: „V okviru politike dobrega sosedstva, ki velja za eno izmed prednostnih smernic naše zunanje politike, se je ZK zavzemala in se zavzema za sporazumno reševanje odprtih problemov in sporov, med katerimi so položaj in pravice delov jugoslovanskih narodov, ki kot narodnostne manjšine živijo v sosednjih državah, bistveni dejavnik v celoti naših odnosov.“

Seja odborov ZSO

V torek 25. aprila 1978 sta imela Upravni in Nadzorni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem skupno sejo, na kateri sta po izžrpnih poročilih in po oceni trenutnega narodnopolitičnega položaja temeljito razpravljala o vrsti perečih problemov ter sprejela ustrezne sklepe in smernice za nadaljnje delo.

Na začetku se je seje na povabilo ZSO udeležil tudi novi ravnatelj Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu prof. dr. Reginald Vospernik, ki mu je v ponedeljek deželni glavar izročil dekret o imenovanju za ravnatelja. Odbora sta mu čestitala k imenovanju ter mu želela uspešno delo na odgovornem položaju. V pogovoru, pri katerem so bila obravnavana aktualna vprašanja s področja šolstva in posebej v zvezi s slovensko srednjo šolo, je bila z obeh strani izražena želja in pripravljenost za medsebojno sodelovanje in podporo.

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

Obletnica OF

PRAZNIK SLOVENSKEGA NARODA

Včeraj smo Slovenci obhajali narodni praznik v spomin na zgodovinski 27. april 1941, to je dan, ko je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda, vseljudska organizacija, ki je Slovence v najtežjem, vendar hkrati tudi najsvetlejšem zgodovinskem trenutku pozvala k oboroženemu odporu ter jih vodila v junaški narodnoosvobodilni borbi, iz katere so izšli kot zmagovalci.

V profitašistični boj pod vodstvom Osvobodilne fronte smo se vključili tudi koroški Slovenci in ta naš boj je bil hkrati tudi prispevek za osvoboditev avstrijske domovine izpod nacističnega jarma. Na ta način smo koroški Slovenci v okviru Avstrije doprinesli bistven delež k njeni osvoboditvi v smislu moskovske deklaracije, kakor je to na sobotni spominski svečanosti na Dunaju izrecno priznal in poudaril tudi zvezni predsednik dr. Kirchschläger, ko je dejal, da slovenske žrtve nazizma zaslužijo častno priznanje republike in da mora to spoznanje prodrati v zavest vsega avstrijskega ljudstva. Najboljše priznanje pa nam bo avstrijska republika nedvomno izkazala s tem, da nam bo v celoti uresničila mednarodno zajamčene pravice, namesto da policijsko in sodnijsko preganja naše ljudi samo zato, ker so zahtevali dosledno izvedbo člena 7 državne pogodbe.

Obletnica OF kot slovenski narodni praznik je bila tudi letos v znamenju najrazličnejših slavnosti. Osrednja proslava je bila v Ljubljani, ker so v navzočnosti vodilnih predstavnikov slovenskega družbenopolitičnega življenja ter zastopnikov zamejskih Slovencev podelili zlata odličja OF. Med letošnjimi dobitniki najvišjega priznanja slovenskega naroda je tudi Ančka Kokof, dolgoletna tajnica Zveze slovenskih žena in ravnateljica dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu, ki ji k visokemu odlikovanju pristrčno čestitamo!

SLOVENC V ITALIJI UGOTAVLJAJO:

Premalo osimskega duha PRI OBRAVNAVANJU PROBLEMOV SLOVENSKE SKUPNOSTI

Na nedavni seji glavnega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze so ocenili splošni politični položaj v Italiji in posebej reševanje vprašanj slovenske narodnostne skupnosti, pri čemer so ugotovili, da je v odnosu Italije do Slovencev opaziti še vse premalo osimskega duha. Predsednik SKGZ Boris Race je v svojem obširnem poročilu menil, da je bila pri predstevstvu vlade sicer ustanovljena posebna „Komisija za proučevanje vprašanj slovenske narodne manjšine dežele Furlanije-Juljske krajine“, da pa glede slovenskih problemov še ni spoznati osimskega duha v vsakdanji praksi državnih, deželnih organov in organov krajevnih ustanov večjih teritorijev in mest.

„Politika postopnosti in malih korakov se glede naših pravic dosledno uveljavlja,“ je naglasil predsednik Race. „Tak sistem so nam ponujali že leta nazaj, ko osimskega sporazuma in obveznosti, ki jih vsebuje, še ni bilo. Upamo, da nam nihče ne bo ugovarjal, če trdimo, da so današnji časi drugačni in da bi bil potreben drugačen, odločnejši pristop k obravnavanju naših problemov.“

Posebno kritično je bilo ocenjeno prizadevanje odgovornih dejavnikov v Italiji, da bi tudi obveznosti, ki izhajajo iz osimskih sporazumov, v praksi izvajali tako, da bi Slovence delili na različne kategorije, kakor se je to dogajalo v preteklosti, ko so

tržaškimi Slovincem priznali še največ pravic, goriškimi Slovincem že dosti manj, medtem ko Slovencev v videmski pokrajini sploh niso priznavali. „Terjamo globalno rešitev vseh naših problemov in za vse Slovence v deželi enako,“ je poudaril tovariš Race ter se odločno izrekel proti teoriji o „posebnosti“ Slovencev v Benečiji in Reziji — kajti njihova „posebnost“ obstaja vendar samo v tem, da ne poznajo slovenskega knjižnega jezika, ker jim Italija že 112 let odklanja slovensko šolo samo zato, da bi se asimilirali. Gre torej za zavestno hotenje, da bi usvarili „posebnost“, da bi jo potem prikazovali kot objektivno stanje. V resnici pa je ta „posebnost“ Slovencev v videmski pokrajini v tem, da je končno treba priznati tamkajšnje realnost, da so torej Benečani, Rezijani in Slovenci v Kanalski dolini del slovenske narodne skupnosti in jim je zato treba priznati enake pravice.

Zakon o globalni zaščiti slovenske narodne skupnosti bi moral biti na zahtevo Slovencev sprejet do 3. oktobra letos. Vendar pa SKGZ zdaj ugotavlja, da delo v rimski komisiji poteka skrajno počasi. Zato so Slovenci upravičeno zaskrbljeni ter pozivajo vse odločujoče dejavnike, da delo pospešijo, ker ne morejo dopustiti, da bi komisija postala izgovor za odlašanje reševanja življenjskih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti.

Polno soglasje KOROŠKIH SLOVENCEV IN GRADIŠČANSKIH HRVATOV

Po spominski svečanosti, ki je bila minulo soboto na Dunaju ob 35-letnici obglavljenja 13 slovenskih antifašistov iz Koroške, so se predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev in Hrvaškega kulturnega društva na Gradiščanskem sestali na delovnem pogovoru. Pri tem so v vseh bistvenih skupnih vprašanjih glede izpolnitve člena 7 dosegli polno soglasje, kar velja tudi glede ukrepov, ki jih bosta obe narodni skupnosti podvzeli v bodoče.

Uradna komisija SFRJ zaključila ogled partizanskih grobišč na Koroškem

V teh dneh je ponovno bivala na Koroškem komisija zveznega izvršnega sveta SFRJ za ugotavljanje stanja grobov in spominskih obeležij padlim v drugi svetovni vojni na ozemlju Avstrije. Komisija, ki je bila ustanovljena in ki deluje na osnovi člena 19 avstrijske državne pogodbe ter jo sestavljajo predstavniki vseh jugoslovanskih republik in avtonomnih pokrajin, je pod vodstvom generalnega polkovnika Boška Siljegoviča nadaljevala in zaključila lani začeto obiskovanje in pregledovanje partizanskih grobišč na Koroškem.

Tokrat je komisija, ki so jo spet spremljali uradniki zvezne in deželne vlade ter predstavniki Zveze koroških partizanov in Avstrijskega črnega križa, obiskala partizanska grobišča v Podkloštru, Šentlenu pri sedmih studencih, Maloščah, Ločah, Šentjakobu v Rožu in Svečah. Pri tem so se člani komisije lahko prepričali, da so partizanska grobišča lepo urejena in negovana — vendar ne po zaslugi uradnih dejavnikov, ki jim tako skrb nalaga državna pogodba, marveč v prvi vrsti s strani domačega slovenskega prebivalstva in predvsem s strani Zveze koroških partizanov, ki je s pomočjo Zveze združenj borcev NOV Slovenije tudi poskrbela za ureditev grobišč in postavitve spominskih obeležij na vseh 40 pokopališčih južne Koroške, kjer počivajo padli borci proti fašizmu.

Tako so bili člani jugoslovanske vladne komisije tudi tokrat sicer deležni korektnega sprejema in so slišali dosti lepih besed iz ust uradnih predstavnikov Koroške, toda uradna Koroška, ki je komisiji že lani zagotavljala potrebo in pripravljenost za dostojen odnos do teh grobišč, vse do danes ni poskrbela, da bi se končno enkrat nehala hujskanje zoper protifašistični boj in žaljivo blatenje protifašističnih borcev za svobodo. Nasprotno so bili protifašistični borci ponovno izpostavljeni nesramnemu blatnjenju, ker določenim krogom pač ne gre v račun, da so bili prav koroški

partizani tisti, ki so se znotraj meja nemškega rajha z orožjem uprli nasilju in s svojim bojem bistveno doprinesli k temu, da je bil Avstriji po vojni priznan status napadene države in je dosegla svojo svobodo in suverenost. Uradna Avstrija je ta delež priznala in je tudi posamezne koroške partizane odlikovala s častnim znakom — toda na Koroškem odlikovane borce slej ko prej lahko nekaznovano blatijo in zasramujejo kot „bandite“ in „morilce“.

Tudi posebna izjava, ki jo je ob prihodu komisije objavil koroški Heimatdienst, vsebuje znana huj-

skanja proti partizanom in proti Jugoslaviji. Vsebuje pa tudi povsem zlagano trditve, da je bilo več kot 40 partizanskih spomenikov na Koroškem postavljenih na račun Avstrije. Pozivamo KHD, da to svojo trditve dokaže ter pove, koliko so za te spomenike prispevale npr. zvezna in deželna vlada, posamezne občine ali druge uradne ustanove na Koroškem in v Avstriji; ravedni pa smo tudi, koliko prispeva uradna Avstrija k vzdrževanju partizanskih grobišč in spomenikov, k čemur je državna pogodba izrecno obvezuje. Zelo se bojimo, da so tozadevna sredstva porazno malenkostna, zlasti če na drugi strani primerjamo ogromno materialno in predvsem moralno škodo, ki je bila ugledu in tradicijam protifašističnega boja na Koroškem prizadejana s hujskaško gonjo in z zločinskimi atentati. —

Med svojim bivanjem na Koroškem so se člani komisije srečali tudi s predstavniki slovenske narodne skupnosti. Na prijetnem večeru v Veselah, kjer sta goste s pesmijo pozdravila mešani oktet „Danica“ in mladi Partizanski zbor „Matija Verdnik-Tomaž“ so zastopniki ZSO seznanili člane komisije s trenutnim položajem na Koroškem. Pri tem so posebej opozorili tudi na val političnih procesov, ki jih avstrijske oblasti uprizarjajo proti Slovincem samo zato, ker so demonstrativno opozorili na nerešena manjšinska vprašanja ter zahtevali dosledno izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Vodja komisije generalni polkovnik Boško Siljegovič je zagotovil, da vsi narodi in narodnosti Jugoslavije prizadeto spremljajo boj slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in da bo Jugoslavija temu pravičnemu boju tudi v bodoče nudila vso možno podporo.

Se posebej pa je komisija pred povratkom v domovino izrekla priznanje in zahvalo Zvezi koroških partizanov, ki zorno skrbijo za partizanska grobišča širom južne Koroške ter s svojim delom goji in utrjuje tradicije protifašističnega boja.

„Tržaški Wiesenthal“ PREJEL PRIZNANJE MESTA TRSTA

Bivši urednik Primorskega dnevnika Albin Bubnič, ki je bil za svoje dolgoletno raziskovanje resnice o tržaški Rižarni, edinem nacističnem uničevalnem taborišču v Italiji, deležen številnih priznanj, je zdaj prejel tudi še visoko priznanje tržaške občine. „Tržaškemu Wiesenthalu“ — kakor je Bubnič imenoval tržaški župan Spaccini — so namreč podelili srednjeveški pečat mesta Trsta.

Župan Spaccini je med svečanostjo, ki so se je udeležili tudi predstavniki strank ustavnega loka, ki so zastopane v občinskem svetu, med drugim poudaril, da „je mesto Trst dolžno hvaležnosti Albinu Bubniču za velik prispevek, ki ga je s svojim tridesetletnim delom dal skupnosti z namenom, da bi bila osvobodena nekdanjih grozot v svari današnjim in prihodnjim rodovom“.

Pa tudi Bubnič sam je v zahvalnem nagovoru poudaril željo, da bi se nikdar ne pozabilo na mračne čase pred tremi desetletji in da bi to služilo za boljše poznavanje zgodovine mesta Trsta ter za boljše razumevanje med ljudmi.

Tovarišu Bubniču k visokemu priznanju iskreno čestitamo!

Občina Postojna je praznovala ob obletnici velike partizanske akcije v Jami

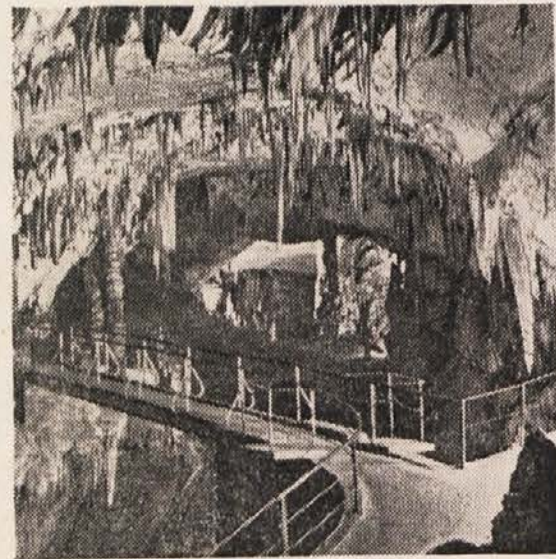
Minulo nedeljo — 23. aprila — je občina Postojna obhajala svoj praznik. Vsakoletni občinski praznik postojnske občine obhajajo v spomin na veliko partizansko akcijo 23. aprila 1944, ko so partizani mimo nemških straž vdrli v Postojnsko jamo, kjer so okupatorji pred nosom zažgali veliko skladišče bencina.

Nemcem je tiste čase že marsikje v Evropi trda predla. Vse jim je šlo nekako po zlu. A v Postojni so se vse dotlej počutili kar varne — vse do tistega aprila 1944 so mislili, da so nekakšni turisti. Postojno so zasedli že dobrega pol leta pred zlomom fašistične Italije, ker so se dobro zavedali njenega pomena, saj pelje skoznje prastara in zanje naravnost življenjsko potrebna pot — cesta in železnica — ki je nikakor niso smeli izpustiti iz rok.

Tisti april pa je postal bolj in bolj razgiban. Med 19. in 20. aprilom je Slovenska narodnoosvobodilna udarna brigada „France Prešeren“ kar na 96 mestih porušila progo pri Košani. Še bližje je operirala Vojkova brigada, ki je več dni uspešno nadzorovala cesto pri Razdrtem. Nemci so se 22. aprila spravili nanjo, a vojkovci so jih odbili, ob pomoči Prešernove brigade pa so jih celo nagnali v mrzle valove narasle Nanašce. Nemci so potem požigali pri Fari, v ulici Ghega v Trstu pa so obesili tudi celo vrsto Pivčanov.

A ljudski odpor se je razplamteval, ljudska oblast je rasla in se krepila. V bližnji Predjami so bile tiste dni enote XXXI. divizije. Aktivisti so načrtovali napad na močno utrjeno postojnsko Velikem otoku, prav pred vodom v znamenito Jamo. V Postojnski jami so si Nemci namreč uredili „nedopovedljivo varno“ skladišče letalskega bencina, ki jim je bil tedaj, leta 1944, potreben ko kri. In aktivisti so ga zavohali. Hitro so se odločili: bencin moga zgoreti.

Natančno, temeljito in preudarno so pripravili akcijo. V mraku so prispeli do Pivke jame, kjer jih je čakal domačin, ki jim je poročal, da v okolici

je pokazal betonski zid, ki pa pod vrhom ni bil dobro zaključen. Tam so se ga lotili s krampi in kmalu so bili onstran — v Postojnski jami. Potem so morali odstraniti žične ovire, preden so se lahko lotili vrtnanja in odpiranja sodov. Ko je bilo to delo opravljeno, so se razen enega borca spet vračali proti izhodu. Čeprav so med potjo

precej blodili, so vsi srečno prišli ven. Rudi Bašelj, ki je akcijo dokončal, se spominja:

„O višku akcije, zažigu, težko govorim. Napravil sem vložek in ga zažgal. Plamen je buhnil in objel tudi mene. Gorel sem. Izgubil sem zavest. Ko sem prišel k sebi, nisem vedel, kje sem, koliko časa sem tam, kam naj krenem. Šele pozneje, v Srmič, sem ugotovil, da sem prebil v Jami dva dni in dve noči. Poskušal sem priti ven. Tipaje sem sledil tračnicam jamske železnice. Nenadoma sem zaslišal nemško govornico. Patrola! Skril sem se, dokler niso bili mimo. Po njih sem se nekoliko orientiral. Blodil sem po temini. Nazadnje sem našel izhod. Ven sem prišel skoraj gol...“

Toda kako so bili tistega 23. aprila 1944 presenečeni Nemci, ko je iz Jame zabobnelo in je skozi glavni vhod buhnil oblak sbrmljivega črnega dima! Okupatorji so se dbesedno zamajala tla pod nogami. Potem je gorelo sedem dni. Ves nemški bes ni nič pomagal. Podzemske eksplozije so široki okolici naznanjale, da je dobljena še ena velika bitka za svobodo.

V spomin na ta junaški podvig obhaja občina Postojna svoj vsakoletni praznik. Letos je bil ta praznik povezan še s posebnim „jubilejem“, kajti sredi aprila je — kakor smo v našem listu že poročali — minilo 160 let od taktar, ko je domači jamar Luka Čeč v drznem podvigu preplezal skalovje na desnem bregu podzemeljske Pivke v veliki dvorani Postojnske jame in odkril do tedaj neznan pravilni svet njene notranjosti. Meseca junija pa pričakujejo 15-milijontega obiskovalca te svetovne atrakcije, kajti danes prihaja v Postojno na tisoče in tisoče tujcev, da si ogledajo turistično zanimivost svetovnega slovesa.

Vsem obiskovalcem pa od dima potemneli vhodni del Postojnske jame nemo pričajo o partizanski akciji 23. aprila 1944 in spominja na junaški boj malega naroda sredi Evrope, ki ni hotel umreti...

35-LETNICA VARŠAVSKEGA GETA:

Nešteti nacistični zločinci niso prejeli zaslužene kazni

Pred 35 leti — 19. aprila 1943 — se je v varšavskem getu začela ustaja, ki so jo nacisti krvavo zatrli. Bila je to tako imenovana „velika akcija“ — likvidacija varšavskega geta oziroma zadnjih izmed 310.000 prebivalcev židovske četrti, ki so jih odpeljali v uničevalni taborišči Majdanek in Treblinka.

Prebivalcem geta je bilo jasno, da nimajo izbire: smrt jih je čakala ali v junaškem boju ali pa v koncentracijskem taborišču. Za seboj so imeli več let nečloveškega trpljenja; samo v letu 1941 je v getu zaradi lakote in bolezni umrlo okoli 45.000 ljudi. Zato so se raje odločili za odpor in ko so nacisti začeli izvajati svojo „veliko akcijo“, so naleteli na oboroženo ustajo dotle pokornih in depri-miranih prebivalcev geta. Okrog 3000 esesovcev in kvistlingov je naletelo na odločen odpor 1110 pripadnikov židovske borbene organizacije in drugih naprednih skupin. Židovski borci, izolirani in obkoljeni z vseh strani, zasuti s topovskim in strojničnim streljanjem in ognjem iz metalcev plamena, so se sicer zavedali, da je njihov odpor brezupen, vendar so vztrajali — braneč človeško dostojanstvo. Akcija je trajala namesto predvidenih 3 dni kar 28 dni — od 19. aprila pa do poznega večera 16. maja 1943, ko so nacisti uničili štabni bunker židovske borbene organizacije. Za nacistično je bila ta „vojna“ v varšavskem getu eden najhujših idejnih in vojaških porazov, ki je ovrgel dotlej trditve o večvrednosti arijcev na eni ter židovski strahopetnosti na drugi strani. „Kronik Varšave“, SS-ovski general Jürgen Stroop, ki je vodil akcijo, je pozneje priznal, da so takrat ubili okoli 70.000 Židov. Stroopa so po vojni ujeli zahodni zavezniki ter ga izročili Poljski, kjer je bil obsojen na smrt.

Ob 35-letnici začetka ustaje v varšavskem getu so bile razne spominske svečanosti, v nekdanjem taborišču smrti Oswiecimu pa os odprli novo stalno razstavo o trpljenju Židov v času nacističnega nasilja v Evropi.

Predsednik poljske komisije za raziskovanje nacističnih zločinov prof. dr. Czesław Pilichowski pa je v članku, posvečenem 35-letnici ustaje v varšavskem getu, med drugim zapisal, da je bilo v Evropi doslej kaznovanih okoli 50.000 nacističnih vojnih zločincev, toda v Zvezni republiki Nemčiji (da o Avstriji sploh ne govorimo — op. ured.) so postavili pred sodišče le 6425 oseb ali komaj 7,7% od 82.667 bivših nacistov, osumljenih sodelovanja v hudih vojnih zločinih. Takšno blago ravnanje je neštetim nacističnim zločincem, med njimi tudi mnogim „zločincem za pisalno mizo“, odgovornim za krvavo likvidacijo varšavskega geta in pomor židovskega prebivalstva širom po Evropi, omogočilo, da so ušli zasluženi kazni.

Položaj manjšine je ogledalo demokratičnosti večinskega naroda

„Za položaj narodnosti pri nas in za njihovo dejansko enakopravnost z večinskim narodom ni treba izstavljati posebnega spričevala, saj je nešteto dokazov, ki potrjujejo, da samoupravna socialistična Jugoslavija dosledno uresničuje sprejeto narodnostno politiko,“ pravi Geza Bačić, sekretar medobčinskega sveta ZK za Pomurje. Po njegovem mnenju dejansko enakopravnost najbolj pristno dokazuje sožitje ljudi v krajevnih skupnostih in v delovnih organizacijah, kajti tu ljudje v okolju, kjer živijo in delajo, povsem enakopravno uresničujejo svoje skupne interese ne glede na narodnostno pripadnost in vsak razume jezik drugega.

„Prepričan sem, da je to edinstven primer v svetu in zgovorno kaže na moč samoupravljanja tudi na področju narodnostne politike,“ meni Bačić ter dodaja, da ta politika temelji na pravici delovnega človeka, da odloča o pogojih in rezultatih svojega dela, torej tudi o pravici uresničevanja svojih narodnostnih pravic. Za obstoj in razvoj narodnosti so namreč odločilnega pomena tako imenovane posebne pravice: negovanje materinega jezika, razvoj narodnostnega šolstva, kulture, sredstev javnega obveščanja in podobno. „To je pomembno tudi zategadelj — poudarja Bačić — ker pri nas ne ščitimo le interesov posameznikov, ampak vsako narodnost kot celoto.“

Zelo važno vlogo pri razvijanju takega vzdušja na narodnostno mešanem ozemlju igra prav dvojezično šolstvo. Bačić opozarja, da številnim domačim in tujim obiskovalcem, ki so vsaj enkrat spremljali pouk na narodnostno mešanem območju Pomurja, predvsem ni šlo spoznanje, da že iz otrok veje spoštovanje do obeh jezikov. „Sicer pa enakopravnost ni zagotovljena sama po sebi za vnaprej, marveč je to proces, ki nalaga vsem subjektivnim silam, da s konkretnim uresničevanjem zastavljenih načel narodnostne politike krepijo sožitje med narodi in narodnostmi. Kajti položaj narodnosti v vsaki družbi je v bistvu ogledalo družbene zavesti in demokratičnosti večinskega naroda.“

Nova dokumentacija o selskih žrtvah

Ob 35-letnici obglavljenja 13 slovenskih antifašistov iz Sel, Železne Kaple in okoliških vasi je Slovenski informacijski center v Celovcu izdal pod naslovom „Sämtlich Slowenen“ dokumentacijo, ki v besedi in sliki prinaša dokumentarno gradivo o selskih žrtvah. V grafično okusno in razkošno opremljeni brošuri so med drugim objavljeni odlomki iz obtožnice in sodbe, ki jo je leta 1943 izrekle nacistično „ljudsko sodišče“, ki je bilo posebej v ta namen delegirano iz Berlina v Celovec. Poleg tega prinaša brošura osebni opis obtožencev oz. obsojencev ter nekaj iz njihovih poslovnih pisem, uvodno besedo pa je prispeval naš rojak Tone Jelen, ki je nekaj časa preživel s Selani v Celovškem zaporu in so njegovi spomini posebno pretresljivi.

Njihova smrt je za nas obveza da bomo očuvali vse, za kar so umrli

Jutri — 29. aprila — bo minilo točno 35 let od tistega strašnega dne v letu 1943, ko je nacistični rabelj na Dunaju izvršil smrtno obsodbo nad 13 slovenskimi antifašisti iz Sel, Železne Kaple in okoliških vasi, ki jih je „ljudsko sodišče“ tretjega rajha na posebnem procesu v Celovcu obsodilo na smrt, ker se niso hoteli ukloniti nasilju, marveč so se krivično uprli v plemenitem stremljenju, da se na naši zemlji ohrani slovensko ljudstvo. V spomin njim in preko njih vsem številnim žrtvam, ki smo jih doprinesli koroški Slovenci v boju za svobodo in enakopravno življenje, sta osrednji slovenski organizaciji minulo soboto priredili spominsko svečanost na Dunaju.

Svečanost se je začela s spominsko mašo v slovenskem jeziku, ki jo je daroval domačin iz Sel kaplan Ivan Olip, ki se je v pridigi spomnil velikih žrtv za narod in svobodo. V spominskem prostoru za žrtve nacizma (kjer je nacistični rabelj obglavljaval žrtve nasilnega režima) je bilo potem polaganje vencev. Ob častni straži domačinov iz Sel in Železne Kaple in med žalostinko „Žrtvam“, ki jo je poleg partizanske pesmi „Na oknu glej...“ zapel Partizanski zbor „Matija Verdnik-Tomaž“, so položili vence in cvetje svojci in sorodniki žrtv, zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger ter predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, Narodnega sveta koroških Slovencev, Zveze koroških partizanov, jugoslovanske ambasade na Dunaju in generalnega konzulata v Celovcu, Zveze avstrijskih borcev za svobodo in žrtv fašizma (KZ-Verband), Komunistične stranke Avstrije, Komunistične zveze Avstrije, Kluba slovenskih študentov na Dunaju in drugi.

Zaključne spominske prireditve se je udeležilo več kot 400 ljudi. Med udeleženci so bili tudi zvezni predsednik dr. Kirchschläger, jugoslovanski ambasador Novak Pribičević in generalni konzul Milan Šamec, visoki uradniki pravosodnega ministrstva v zastopstvu ministra dr. Brode, centralni sekretar SPO poslanec Fritz Marsch, predsednik KPO Franz Muhri s člani strankinega vodstva, predsednik Hrvaškega kulturnega društva na Gradiščanskem dr. Ivo Müller na čelu veččlanske delegacije gradiščanskih Hrvatov, podpredsednik KZ-Verbanda za Koroško dr. L. Sienčnik, predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev ter raznih društev in ustanov tako iz Koroške kot tudi z Dunaja; posebno častno pa so bili zastopani tisti naši kraji, iz katerih so izhajali junaki, ki so pred 35 leti žrtvovali svoja življenja, da bi v deželi in v svetu zavladali mir, svoboda in pravica.

Med sporedom, ki sta ga s pesmijo obogatila moški in mešani

mlajše generacije ohranimo žive zasluge tistih, ki so s svojim tveganjem, z izgubo svoje svobode ali svojega življenja predstavnikom Avstrije šele omogočili, da so svoboda naše dežele ne samo izprosili kot darilo, marveč zahtevali kot zasluženost pravico.

„Tudi mrtvi, ki se jim danes, 35 let po njihovi junaški smrti, klanjamo v spoštovanju in žalosti, zlasti pa v hvaležnosti, so h temu prispevali svoje; bili so navadni delavci in marljivi kmetje, ki niso zakrivali nič drugega, kot da so ljubili svojo domovino in svoje ljudstvo in ki so po nasilni izselitvi in izgnanstvu svojih svojcev in sosedov čutili za svojo dolžnost, da se uprejo nečloveškemu režimu,“ je naglasil dr. Zwitter. „Žrtve 29. aprila 1943 so torej, kot mnogi drugi koroški Slovenci, dale svoje življenje za svobodo domovine, toda hkrati tudi za enakopravnost slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Če pa je svoboda naše domovine zaslužena

bile tedanje žrtve doprinesene zato, da bi bodoče generacije živele v miru in svobodi. „Zato je več kot tragika usode, če je v obnovljeni neodvisni in demokratični Avstriji ponovno 35 koroških Slovencev, med njimi tudi mladinci iz Sel, deloma celo svojci takratnih junakov, postavljenih pred sodišče, samo zato, ker niso mogli razumeti, da člen 7 spričo visokega krvnega davka slovenske narodne skupnosti ni bil v celoti uresničen kot njena zaslužena pravica na njenem celotnem naseljenem področju, marveč naj bi bil priznan šele na podlagi

cev in avstrijskih antifašistov. „Odhajali so v smrt z zavestjo, da so izpolnili nalogo, ki sta jim jo narekovala življenje in čas, v katerem so živeli. Nam, ki smo ostali, pa nalagajo veliko odgovornost: smrt slehernega izmed njih je za nas obveza, da bomo očuvali vse, za kar so šli v smrt in da bomo njihovo izročilo razvijali naprej!“

Podobno je tudi predsednik NSKS dr. Mačevž Grilc spomnil na veliko žrtv, ki nas mora vzpodbujati pri naših prizadevanjih za doseg enakovrednosti naše narodne skupnosti v zavesti, da bomo z vztrajno borbo končno dosegli tiste življenjske pogoje, ki bodo jamčili naš obstoj in razvoj.

„Naši starši so doprinesli velike žrtve v boju za svobodo in obnovo demokratične Avstrije,“ je dejal dr. Grilc, „kljub temu pa nam še danes v veliki meri odrekajo tiste pravice, ki so neobhodno potrebne za obstoj narodne skupnosti. Ne da se zatajiti, da imajo na Koroškem v manjšinskem vprašanju vodilno besedo še vedno tisti ljudje, katerih miselnost ima svoj izvor v germanizacijski ideji tretjega rajha.“ Govornik je opozoril na celo vrsto protimanjšinskih ukrepov — od ukinitve obveznega dvojezičnega šolstva preko zožitve določil o slovenskem uradnem jeziku in dvojezičnih napisih pa do stopnjevanega asimilacijskega pritiska in vala političnih procesov — ter naglasil: „Ni naključje, da so tisti štirje fantje iz Sel, ki so postavljeni pred sodišče zaradi oviranega ljudskega štetja, bližnji ali daljni sorodniki leta 1943 obglavljenih Selanov, kakor tudi ni naključje, da gošči krogi na Koroškem ravno zanje terjajo najstrožjo kazn. Toda če nekateri večno večerajšnji upajo, da bodo koroške Slovence s statističnim decimiranjem spravili k molku, potem jim je treba povedati, da smo sicer v obstoju ogrožena narodna skupnost, vendar pa smo prepričani, da je naša življenjska volja močnejša od moči tistih, ki nam odrekajo pravico do obstoja.“

pa na skupno 98 let ječe ali zapora. Da takega nečloveškega časa nikdar več ne bi doživeli, je potrebno, da vedno spet opozarjamo na upor proti nacističnemu nasilju, je dejal govornik. To pa ne samo iz pietete, marveč tudi — kakor sta avtorja Maria Szecsi in Karl Stadler v knjižni zbirki „Das einsame Gewissen“ pod naslovom „Die NS-Justiz in Österreich und ihre Opfer“ pravilno poudarila — zato, da v zavesti ljudstva in predvsem

pravica odporiških borcev, potem je člen 7 državne pogodbe še v posebni meri zasluženost pravica, pridobljena kot priznanje za prispevek koroških Slovencev v boju proti Hitlerjevemu fašizmu na strani zaveznikov in še zlasti za številne žrtve tega boja. Določila člena 7 torej slovenski narodni skupnosti ne pripadajo šele na podlagi njene številčne moči, marveč kot zaslužena in s krvjo pridobljena pravica! Predsednik ZSO je spomnil, da so

štetja, ki je v nasprotju z državno pogodbo. V globoki hvaležnosti padlim partizanom-borcem za svobodo izražamo zato željo, da žrtv tedanjih junakov ne bi bila zaman, temveč naj bi prispevala h temu, da bi bili tekoči politični procesi ukinjeni.“

Svoj govor je predsednik ZSO zaključil s zagotovilom, da so imena žrtv iz Sel, Železne Kaple in okolice neizbrisno vklesana v naših srcih, v srcih vseh koroških Sloven-

TONI ZORN

Manjšinsko vprašanje in jugoslovansko-avstrijski odnosi v letih 1945 - 1975

Po jugoslovanski oceni naj bi pomenil Kreiskyjev obisk določen korak naprej v medsebojnih odnosih; jugoslovanska stran je ob obisku tudi izrazila upanje, da bo Avstrija v sodelovanju s predstavniki manjšine (mišljeni so bili koroški Slovenci) in v skladu s svojimi obveznostmi in mednarodnimi predpisi našla pravilno pot rešitve manjšinskega vprašanja, tako da bo jugoslovanska manjšina v Avstriji lahko postala most med obema državama.¹⁹

Značilno je, da je Koča Popovič ob vrnitvi obiska Avstriji to stališče ponovil.²⁰ Ob tej priložnosti je tudi podčrtal, da je rešitev odprtih vprašanj važen pozitiven faktor za medsebojne odnose. Nadalje je opozoril na 5. odstavek člena 7 državne pogodbe glede prepovedi organizacij, ki delujejo zoper manjšino; na to opozorilo je dobil odgovor, da razpust teh organizacij ne bi rešil vprašanja. Ob tej priložnosti je avstrijski zunanji minister Kreisky tudi omenjal, da bodo deležni odškodnine tisti koroški Slovenci, ki jih je nacizem pregnal iz domovine in da bo postopoma povrnjena škoda, ki so jo v letih rjavega režima utrpeli kulturne in druge manjšinske ustanove.²¹

Posebej pa je iz kompleksa medsebojnih jugoslovansko-avstrijskih odnosov omeniti obisk predsednika Tita v Avstriji februarja 1967. Za razumevanje jugoslovanskih stališč do odprtih vprašanj manjšinskega varstva v sosednji državi je ob tej priložnosti pokazati na skupno

poročilo o obisku, ki pravi: „Obe strani sta izrazili svoje zadovoljstvo nad nadaljnjim napredkom, ki je bil dosežen pri uresničevanju pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, katere — kakor dokazujejo zadnja leta — v čedalje večji meri izpolnjujejo funkcijo povezovanja med obema sosednjima državama. Z avstrijske strani je bilo znova poudarjeno, da bodo kulturne in gospodarske težnje manjšin v sporazumu z njimi deležne stalnega pospeševanja.“²²

Ko je konec leta 1968 obiskal Jugoslavijo avstrijski predsednik Franz Jonas, je jugoslovanska stran pozdravila pripravljenost Avstrije, da bo v dogovoru z manjšino še naprej reševala odprta vprašanja.²³

Vendar pa pregled dokumentacije o manjšinskem vprašanju v medsebojnih jugoslovansko-avstrijskih odnosih kaže, da je avstrijska stran tolmačila jugoslovanska stališča večkrat po svoje in jih skušala izrabljati v lastno korist. Omenili smo že Kreiskyjevo izjavo iz l. 1960, saj je šlo pri njej za očitno avstrijsko pojmovanje jugoslovanskega stališča, po katerem naj manjšina ne bo objekt ampak subjekt pri reševanju odprtih vprašanj manjšinskega varstva in določil člena 7 državne pogodbe. Kot je znano, je prišlo na tej podlagi do vrste pogovorov predstavnikov avstrijske vlade ter slovenske in hrvaške manjšine, vendar ti stiki vse do danes niso prinesli bistvenega premika v av-

5

strijskem pojmovanju manjšinske zaščite in varstva. Avstrijski so večkrat — kar velja še posebej za koroške politike — celo spreminjali kritična opozorila Jugoslavije v hvalnico z gledni rešitvi manjšinskega vprašanja v republiki Avstriji. Ob taki predelavi izjave jugoslovanskega veleposlanika Mojsova o odprtih vprašanjih manjšinskega varstva v Avstriji je moral avstrijski tisk celo objaviti popravek, ki ga je zahteval jugoslovanski ambasador.²⁴

Ali drug tak primer. Ob obisku delegacije Izvršnega sveta Slovenije na Koroškem leta 1961 je koroški tisk interpretiral ta obisk kot podporo koroški manjšinski politiki. Ob takem poročanju koroškega tiska je član slovenskega Izvršnega sveta Bojan Lubej podčrtal, da je slovensko vprašanje vedno prisotno v vseh stikih s predstavniki sosednje dežele in da je člen 7 avstrijske državne pogodbe solidna podlaga za zagotovitev pravic slovenske skupnosti. O samem obisku pa je dejal, da je slovenska delegacija ugotovila nekatere pozitivne ukrepe koroške deželne vlade, da pa so še vedno odprta vprašanja člena 7. Sam obisk je — gledano v celoti — ocenil kot nadaljnji korak k utrjevanju medsebojnih odnosov in za ureditev odprtih vprašanj slovenske skupnosti.²⁵

III.

Očitno udarec avstrijsko-jugoslovanskim odnosom pa pomeni proslava 50-letnice koroškega plebiscita 10. oktobra 1970 v Celovcu, ki je imela izrazito velikomestni značaj. Ob tej proslavi je tudi znana izjava osrednje protimanjšinske organizacije na avstrijskem Koroškem, Kärntner Heimatdiensta, po uničenju

koroških Slovencev.²⁶ Lahko ugotovimo, da je prav ta dogodek vodil k zavzetjšim pogledom matične države na problematiko slovenske in hrvaške skupnosti v Avstriji. Avstrijski nastop 10. oktobra 1970 je imel za posledico vrsto protestov po Jugoslaviji. Iz uradnih jugoslovanskih izjav je tudi videti, da je zvezni sekretariat za zunanje zadeve SFRJ opozoril osrednjo avstrijsko vlado, generalni konzulat v Celovcu pa koroške deželne oblasti na nekatera odprta vprašanja na Koroškem. Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju je tudi večkrat protestiral pri avstrijskem zunanjem ministru proti skrutitvi partizanskih grobov na Koroškem. Poleg tega je Jugoslavija zahtevala prepričitev organizirane kampanje proti slovenski manjšini v Avstriji, vendar je dobila odgovor, da ni zakonitih osnov za tako prepoved.²⁷

V začetku leta 1972 so se znova pokazale posledice dogodkov, ki jih je povzročilo proslavljanje petdesetletnice koroškega plebiscita. Med njimi je bila postavitev pred sodišče slovenskega dijaka Marjana Sturma zaradi sodelovanja pri takoimenovanih ilegalnih „napišnih akcijah“, med katerimi so nasprotniki avstrijske manjšinske politike dodajali izključno nemškimi krajevnimi napisom tudi slovenske krajevne oznake.

(Dalje v prihodnji številki)

18 Prim. pisanje celotnega avstrijskega tiska dne 19. marca 1960.
19 Slovenski vestnik, 24. september 1960.
20 Die Neue Zeit, Klagenfurt, 26. november 1960.
21 Naši razgledi, Ljubljana, 24. marec 1972.
22 Slovenski vestnik, 24. februar 1967.
23 Noš tednik — Kronika, 10. oktober 1968.
24 Kärntner Tageszeitung, Klagenfurt, 30. januar 1968.
25 Delo, 18. julij 1969.
26 Ruf der Heimat, Klagenfurt, oktober 1970.
27 Prim. Delo, 11. februar 1972.

Zborovanje občanov v Selah

Velika mera politične zrelosti

Slovensko prosvetno društvo „Herman Velik“ v Selah je pripravilo v nedeljo popoldne posvetovanje o aktualnih političnih, gospodarskih in drugih problemih slovenske narodne skupnosti na Koroškem, s posebnim poudarkom na selsko občino. Predsednik društva Jurij Mak je ob tej priliki pozdravil tajnika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliksa Wieserja, ki je navzočim spregovoril o aktualni politični situaciji na Koroškem.

Tovariš Wieser je navzoče med drugim seznanil tudi o zadnjih razgovorih z zveznim kanclerjem na Dunaju. Nato je navzočim spregovoril domačin in član upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Zdravko Velik, ki je nakazal predvsem lokalne probleme.

Po obeh uvodnih referatih se je razvila zelo zanimiva in vsebinsko bogata diskusija, v teku katere so domačini sprožili tiste probleme, s katerimi se srečujejo v vsakodnev-

dem življenju. Glede splošne narodnopolitične situacije so navzoči ugotovili, da moramo koroški Slovenci vztrajati na zastavljeni politični usmeritvi enotnega nastopanja napram oblastem, kadar gre za izpolnitev člena sedem ter na poziciji vsestranskega povezovanja z demokrati večinskega naroda in tesne povezanosti z matičnim narodom. Soglasno je bilo ugotovljeno, da bo treba vložiti več naporov, kadar gre za socialno, gospodarsko, informativno, šolsko in predšolsko dejavnost koroških Slovencev.

Glede bližnjih občinskih volitev so navzoči soglasno podprli zamisel, da se mora slovenska narodna skupnost na Koroškem prizadevati, da bo čim več slovensko in nemškogovorečih demokratov izvoljenih v občinske svete, bodisi na demokratsko in široko zasnovanih občinskih listah, bodisi v okviru obstoječih avstrijskih političnih struktur, v kolikor le-te zagotavljajo enakopravno upoštevanje slovenske narodne skupnosti tako glede sestave občinskega sveta, kakor glede dela in programa v občini.

Navzoči so odločno odklonili pokus ločevanja koroških Slovencev po idejno-politični plati. Ne glede na to, v kateri politični strukturi v Avstriji je posamezni član slovenske narodne skupnosti aktiven, ga moramo pritegovati in vključevati v vsakdanje kulturne, mladinske, športne in druge dejavnosti koroških Slovencev. Navzoči člani in aktivisti Slovenskega prosvetnega društva „Herman Velik“ v Selah so ob tej priložnosti obravnavali tudi dvojezičnost v selski občini in postavili jasno zahtevo, da mora v celih občini na vseh področjih zaživeti dosledna enakopravnost slovenskega jezika. Ob tej priliki je bilo poudarjeno, da slovenska narodna skupnost živi v prvi vrsti in predvsem od široko zasnovane dejavnosti na kulturnem, političnem, gospodarskem, športnem, mladinskem, informativnem in drugih področjih. Od te vsestranske dejavnosti je in bo odvisen obstoj slovenske

narodne skupnosti na Koroškem. Zato so navzoči odklonili razpihovanje predvolilnih kampanj, ker le-te ogrožajo enotno nastopanje koroških Slovencev v vseh ostalih vprašanih.

Zborovanje selskih občanov se je zaključilo s soglasnim sklepom, da zgolj nacionalna orientacija pri občinskih volitvah omejuje prizadevanja za narodne pravice, posebno pa uveljavljanje skupnih socialnih in gospodarskih interesov v občini. Kajti oženje političnega boja slovenske manjšine na zgolj nacionalni osnovi, bi pomenilo zavestno zoževanje fronte naprednih sil in krepitev pozicije fistih elementov, ki so pobudniki procesa germanizacije in asimilacije. Izhajajoč iz teh spoznanj so navzoči z veliko mero politične zrelosti sklenili, da bodo Slovenci v Selah pri občinskih volitvah 1979 aktivno sodelovali tako v obstoječih avstrijskih političnih strukturah kot tudi z lastno slovensko listo; povsod si bodo prizadevali za enakopravnost slovenske narodne skupnosti na vseh družbenopolitičnih področjih. Zato pa je treba podvzeti vse, da ne bi prišlo do tistega, kar koroški nacionalisti želijo — do idejnopolitičnega obračunavanja med Slovenci samimi.

Na mnoga leta

Pred nedavnim je v krogu družine zdrav in čil obhajal svojo 80-letnico bivši lesni trgovec in posestnik žage Hanzej Čuden iz Bistrice pri Sentjaku v Rožu. Rodil se je pri pd. Kovachu v Gorinčičah, šolo pa je obiskoval v narodni šoli v Šentpetru in bil sošolec Jozija Miklavčiča in že rajnega Mihijem Baumgartnerja. Za to trojico je značilno, da je bila najbolj aktivna in vsestranska v šentjacobski občini. Vsi trije so bili aktivni prosvetisti in zadržniki, katerim gre velika zasluga, da je Šentjacob in okolica še danes pomemben dejavnik na združenem in kulturnem področju.

Naš jubilat je bil dolga leta predsednik Kmečke gospodarske zadruge v Šentjaku in med vidnimi predstavniki Zveze slovenskih zadrug. V mlajših letih je bil navdušen gasilec in dolgo vrsto let načelnik šentjacobskih gasilcev. Ob 50-letnici obstoja slovenskega gasilskega društva so merodajne oblasti bojkotirale slovenskost — okrajno in deželno vodstvo se tega slavlja ni udeležilo in tako jasno pokazalo protislovensko razpoloženje napram svojim gasilskim tovarišem. Ko pa je prišel Hitler v deželo, so domači nacisti naredili konec s slovensko požarno brambo, načelnika Hanzeja Čudna pa vpoklicali v vojsko. Po vojni se je v vso vnemo vrgel v obnovo domače zadruge in prosvetne organizacije in skupno z danes že rajnim Mihijem Baumgartnerjem in še danes vitalnim Jozijem Miklavčičem tvoril nekakšen šentjacobski triumvirat najprizadenejših dejavnikov. Hanzeju Čudnu ob njegovi 80-letnici iskreno čestitamo in želimo predvsem zdravja ter še mnogo srečnih let v krogu družine in hvaležnih pripadnikov naše narodne skupnosti na Koroškem.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi

● v soboto 6. maja ob 19.30 uri pri Voglu v Št. Primožu na PRIJATELJSKO SREČANJE S PEVCI IZ NURNBERGA. Na sporedu bo koncert in družabnost s plesom

● v nedeljo 7. maja ob 14.30 uri pri Voglu v Št. Primožu na MATERINSKO PROSLAVO. Spored bodo izvajali naši otroci in mladinci

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO V GLOBASNICI vabi na

6. kulturni festival

ob 75-letnici ustanovitve Slovenskega kulturnega društva v Globasnici od 30. aprila do 7. maja 1978

nedelja, 30. 4. ob 20.00 VOLKODLAKI, drama v treh dejanjih gostuje SPD „Danica“ iz Sentvida v Podjuni
torek, 2. 5. ob 20.00 uri KONCERT Narodno zabavnega ansambla „JOŽETA KRŽETA“ iz MARIBORA
četrtek, 4. 5. ob 20.00 uri KONCERT nastopa moški zbor „SLAVA KLAVORA“ iz MARIBORA
petek, 5. 5. ob 20.00 uri SE SE SPLAČA GOVORITI SLOVENSKO? predava dr. Erich PRUNC
sobota, 6. 5. ob 14.30 uri Mladinska spevoigra „PLESOČI OSLIČEK“ nastopa „Oder mladje“ Koroške dijaške zveze iz Celovca
nedelja, 7. 5. ob 14.30 uri SLAVNOSTNA AKADEMIJA

Vse prireditve so pri ŠOŠTARJU V GLOBASNICI.

Seminar za profesorje slovenščine

Kakor lansko leto, tako Delovna skupnost za slovenščino na višjih šolah v sodelovanju z Deželnim šolskim svetom za Koroško tudi letos prireja slavistično pedagoški seminar za profesorje slovenščine na višjih šolah v prostorih Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu.

Prvi dan seminarja, ki se je pričel včeraj, je poleg uvodnih besed strokovnega nadzornika dr. Valentina Inzka in poslevedočega predsednika Deželnega šolskega sveta, ravnatelja Karla Kirchnerja, obsegal še tri predavanja. Dr. Erich Nussbaumer ravnatelj Zvezne gimnazije in zvezne realne gimnazije v Spittalbu ob Dravu je govoril o duhovni podobi Koroške, univ. prof. dr. Boris Paternu z ljubljanske univerze je imel predavanje o tokovih sodobne slovenske lirike (1965—1975), ravnatelj v pokouju dr. Pavle Zablatnik pa se je bavil s temo, koroška slovenska narečja.

Danes so na sporedu predavanja univ. prof. dr. Franža Völkla, vodje šole za psihološko pedagogiko na celovski univerzi (Zadržanje učitelja — pomemben činitelj pri vzgoji in izobraževanju), prof. Franca Burgstallerja, vodje I. ustanove za šolske poizkuse in razvoj šolstva pri ministrstvu za pouk in umetnost (Upoštevanje načela diferenciranega pouka in redovanja), univ. as. dr. Andreja Moritscha z inštituta za zgodovino vzhodne in jugovzhodne Evrope pri dunajski univerzi (Problematika zgodovinskega pouka na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu) univ. as. dr. Karla Stuhlpfarrerja z Inštituta za sodobno zgodovino pri dunajski univerzi (Koroški Slovenci v avstrijskih zgodovinskih knjigah).

Jutri zadnji dan seminarja pa bo

sta dopoldne predavala še univ. as. dr. Erik Prunč s slavističnega inštituta graške univerze (Jezikovno udejanjanje kot možna oblika učnja jezika) in prof. Alojz Rebula iz Trsta (Beseda in duh v slovenski literaturi).

Pomagajte pomagati!

Koroški rdeči križ bo kakor druga leta tudi letos v mesecu maju izvedel nabiralno akcijo, v okviru katere so vsi naprošeni, da po svojih močeh prispevajo, da bo ta karitativna organizacija tudi v bodoče mogla uspešno izpolnjevati svojo nalogo kot jo je do sedaj.

V letu 1977 je 1991 pomagačev, zdravnikov in funkcionarjev žrtvovalo 297.491 ur prostega časa za karitativne dejavnosti rdečega križa. V 543 tečajih je bilo 13.598 slušateljev zastoj izobraženih v prvi pomoči, bolniški oskrbi doma in v drugih disciplinah. 39.776 poškodovanim oz. ponesrečenim sodeželanom je bila dana prva pomoč. Na pobudo rdečega križa je od leta 1954 naprej registriranih na Koroškem 229.152 prostovoljnih krvojavcev. V številnih reševalnih akcijah bolnih in ponesrečenih je bilo izvedenih 44.494 prevozov in pri tem prevoženih 1.959.206 kilometrov.

Kljub prostovoljnemu delu in drugim aktivitetam v korist rdečega križa pa so potrebe še vedno velike. Zlasti na področju bodoče gradnje obeh reševalnih centrov rdečega križa v Celovcu in Velikovcu, tako da je Koroški rdeči križ v velikih finančnih težavah.

Predsednik Koroškega rdečega križa dr. Kerstnig poziva vse Korošce in Korošice, da bi pri majski nabiralni akciji z denarno podporo podprli aktivitete Koroškega rdečega križa, ki se prizadeva pomagati povsod tam, kjer je pomoč potrebna.

Vigredni koncert v Plikerku lepo uspel

V soboto 22. aprila je priredil Mešani pevski zbor „Podjuna — Pliberk“ v dvorani Schwarzl v Pliberku svoj tradicionalni vigredni koncert.

Med častnimi gosti je mogel pozdraviti predsednik zbora ravnatelj Herman Germ, tudi vicekonzula Milana Miškova, podpredsednika SPZ Tomija Ogrisa, višj. vl. svetnika dr. Apovnika, dir. Valentina Vautlija kot kulturnega referenta pliberške občine, več občinskih odbornikov, ek. svetnika Mirka Kumra, zborovodje H. Kežarja, F. Harmana in prof. Kovačiča ter pesnico Milko Hartmanovo.

Dvorana je bila do zadnjega kotička zasedena.

Spored je bil zelo pester in posrečen. Kot prvi je nastopil domači pevski zbor „Podjuna — Pliberk“, ki ga vodi Oto Wutte. Ze po izbiri pesmi lahko ugotovimo, da si zbor prizadeva, da goji čim bolj skrbno petje. Poleg zahtevnejših narodnih pesmi je zapel tudi črnsko Swing lav, sweet chariot v priredbi S. Vremšaka ter „Tri belokrajinske“ M. Tomca. Se posebnost je vžgala „V Pliberci, v jarmaci“, katere drugo kitico je zložil v domačem narečju predsednik pevskega društva. Marjan Krajnc pa je s solom v „Pesmi od rojstva“ F. L. Lesičjaka izkazal svoj pevski talent.

Kot naslednji so zaplesali „Šuštarško“ najmlajši plesalci domače folklorne skupine.

Nato pa je bil na vrsti ansambel „Drava“ iz Borovlj, ki ga vodi Roman Verdel. S poskočnimi vižami in napevi se je vpela z nežnimi, mehki glasovi rožanska skupina v lepih narodnih nošah v srca poslušalcev in gledalcev.

Potem je pokazal moški zbor graških študentov pod vodstvom Aleša Schusterja enkrat več svojo prešerno pevsko zmogljivost. Blagodoneči bas zborovodje je prišel v pesmi „Od kneza Marka“ (M. Tomc) posebno do veljave. „Ribčenčana“ pa je prepričljivo podal J. Srienč. Z nagajivo „Vipavsko“ (Zorut — Simoniti) so zaključili študentje pod bučnim ploskanjem poslušalcev svoj program.

Kot zadnji so prišli na oder mladi plesalci in plesalke folklorne skupine SPD „Edinost“ v Pliberku, ki jo vodi učiteljica Hilda Opetnik. Ob spremljavi harmonike, ki jo je spretno igral g. Mirko Udir, so živahno zaplesali in zapeli dva ljudska plesa.

Z živahnim zanimanjem so sledili navzoči tudi šaljivi povezavi, ki jo je prevzel Fridi Mak. Besedilo je sestavil po duhovitih pregovorih in rekih Hermana Germa.

Ob koncu lahko ugotovimo, da je bil pliberški vigredni koncert pod geslom „Kdor poje rad, ostane mlad“ res zabaven večer, za obiskovalce poln osvežilnega razvedrila.

Srečanje alpskih dežel v Telfsu

Radijske postaje ORF — Landesstudio Tirol, RAI — Sender Bozen, SRG — Radio Bern in Bayerischer Rundfunk prirejajo že več let takoj imenovana „srečanja alpskih dežel“, ki se odvijajo izmenoma v Avstriji, Italiji, Švici in Zvezni republiki Nemčiji. V glavnem gre tu za nastope vokalnih in instrumentalnih ansamblov.

Letošnjega 7. srečanja alpskih dežel, ki se je odvijalo v Telfsu na Tirolskem, se je prvič udeležila tudi koroška slovenska skupina in sicer vokalni oktet in trio „Korotan“ Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni, ki ju vodi Hanzi Kežar.

Tokratno srečanje se je odvijalo pod častnim pokroviteljstvom tirolske deželne glavarja Eduarda Wallnöferja. Naši šentviški prosvetisti so bili na to srečanje povabljeni kot gostje. Avstrijo so na tej priložnosti zastopale tirolske skupine iz Telfsa in okolice. Naši pevci in instrumentalisti so s svojim izvajanjem pri publiko želi mnogo navdušenega priznanja. Naša lepa slovenska pesem — zapeli so kar štiri pesmi — je bila vsekakor dostojno zastopana in hkrati tudi posrečena popestritev tega že tradicionalnega srečanja alpskih dežel.

Ne nazadnje naj še omenimo, da so vsi nastopajoči prejeli v priznanje lepo bronasto plaketo, ki predstavlja lep in nepozaben spomin na uspešno srečanje v Telfsu.

Literarni obisk v Rušah

Prejšnji torek so se v Rušah, znanem industrijskem kraju kjer izdelujejo dušik, mudili koroški pisatelji in pesniki Milka Hartman, Anita Hudl, Andrej Kokot in Jože Blajs. V Ruše so šli na povabilo Društva slovenskih pisateljev v Mariboru, s katerim goji Slovenska prosvetna zveza dolgoletne prijateljske stike. Torej so naši književniki mariborskim pisateljem vrnili obisk lanske jeseni, ko so se le-ti predstavili ljubiteljem slovenske pisane besede.

Naše pisatelje sta v Rušah pričakala Nada Gaborovič in Slavko Jug, predstavnik Društva slovenskih pisateljev v Mariboru. Spremljevalca sta gostje najprej peljala na domačijo pesnika Janka Glazerja, kjer je ustvarjal ta veliki slovenski pesnik. Žena in hčerka pokojnega pesnika sta goste sprejeli zelo ljubeznivo in s pravo slovensko gostoljubnostjo. Pri njiju so se zadržali v kratkem a prisrčnem pogovoru.

Literarni večer, ki je bil v dvorani Osnovne šole „Janko Glazer“ v Rušah, je bil prava solidarnostna manifestacija s koroškimi Slovenci. Ravnatelj šole tovariš Vovšek Mirko je v svojem pozdravnem govoru izrazil prizadetost in skrb tamošnjega prebivalstva nad razvojem, ki ni v skladu s členom sedem državne pogodbe. Tudi kulturni del, katerega so pripravili pevci in recitatorka DPD „Svoboda“ v Rušah gostom oz. koroškimi Slovencem v čast, je bil lep kulturni užitek. Številno občinstvo, ki je povsem napolnilo veliko dvorano, je zatem pozorno prislušnilo besedi naših pisateljev.

Po branju je bil kratek razgovor, v katerem je tekla beseda o položaju slovenskega književnika, pa tudi o splošnih problemih slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Za obisk se je gostom zahvalil predsednik občinske skupščine Ruše Jože Teržan, ki je izrazil željo, da bi taka srečanja ponavljali tudi v prihodnje ter jih razširili še na druga področja. Povedal je tudi, da skrbno spremljajo dogajanja na Koroškem in da so Slovenci v matični domovini vedno z nami. V imenu gostujočih pisateljev se je za prisrčni sprejem zahvalil Andrej Kokot.

Na srečanju gorenjskih pevskih zborov sodeloval tudi zbor iz Škofič

Slovenski narod slovi po svoji bogati pevski kulturi. Da ta kultura ostaja živa, skrbijo številni pevski zbori širom Slovenije in zamejstva. Tozadevno smo tudi koroški Slovenci močan dejavnik, saj na Koroškem delujejo številni pevski zbori, kar vedno znova manifestiramo na številnih koncertih in pevskih srečanjih.

Tako je bilo tudi prejšnjo sredo v Delavskem domu v Kranju, kjer je tamošnja občinska Zveza kulturnih organizacij priredila koncert pevskih zborov Gorenjske. Poleg pev-

skih zborov iz Kroke, Jesenic, Škofje Loke, Tržiča, Mengeša in Kranja, je sodeloval tudi moški pevski zbor SPD „Edinost“ iz Škofič. S tem so prireditelji tudi demonstrialno tesno povezanost s koroškimi Slovenci, saj prav z občino Kranj že vsa povojna leta obstojajo tesni kulturni stiki s koroškimi Slovenci.

Cepprav je koncert, ki so ga izvajali odlični pevski zbori, na visoki pevski ravni, so naši pevci pod vodstvom Valentina Pavliča pri občinstvu našli navdušen sprejem.

Prav tako so poslušalci burno odzdravili Koriju Pörtschu, ki je v imenu pevcev kratko spregovoril.

Kranjski koncert pevskih zborov Gorenjske je bil enkratni pevski dogodek. Pri pevskih zborih je šlo za mlade pevke in pevce — nekateri so se prvič predstavili širši javnosti — ki pa so kljub temu pokazali tako odlično pevsko kvaliteto, da so publiko prijetno presenetili. Poleg tega pa so izvajali izredno zahteven pevski spored. Akademski pevski zbor iz Kranja je med drugim izvajal tudi novo skladbo Jakoba Ježa, ki jo je napisal na besedilo koroškega pesnika Andreja Kokota.

Vsi sodelujoči zbori so na tem srečanju prejeli spominske diplome. Njim so jih izročali navzoči kulturniki. Med njimi je bil tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze Andrej Kokot, ki je diplomu izročil zboru iz Kranja ter ob tej priložnosti čestital k vzorno organizirani pevski prireditvi, nastopajočim pa k odlični izvedbi sporeda.

Sibirski železnica konkurira Trstu

Nibče ne bi verjel, če ne bil tega ugotovili na seji izvršnega odbora tržaške zbornice za trgovino in industrijo, da zaledju tržaškega pristanišča dela konkurenco celo transsibirski železnica, ki prevzema promet oziroma tovore s tega območja in ga dobavlja na Daljni vzhod.

Da bi tržaško zaledje obranili še naprej, so sklenili, da pospešijo kontejnerizacijo prevoza zlasti v smeri Daljni vzhod in pa tudi v južno Afriko. Italijani polagajo v zadnjem času veliko vrednost v pospeševanje tržaškega pristanišča, ki ima geografsko gledano v osrčju Evrope, vse potrebne pogoje za uspešen razvoj. S kontejnerizacijo prevoza — to je najbolj racionalna oblika prevoza, ki ga uresničuje Tržaški Lloyd; se hočejo otresti raznih konkurentov in ohraniti Trstu svoje tradicionalno zaledje. Med državami tržaškega zaledja je tudi Avstrija, ki se poslužuje transsirsirske železnice, kar seveda

slabi kapaciteto tržaškega pristanišča.

Znano je, da je 95% prometa z Avstralijo kontejneriziranega. Podoben položaj za promet hočejo doseči tudi z Daljnim vzhodom, južno Afriko in Severno Ameriko. Tudi Evropsko gospodarsko skupnost hočejo zainteresirati za probleme tržaškega pristanišča.

Radioamaterji in Everest

Radioklub „Kričač“ — RTV Ljubljana, je na eni od svojih rednih sej upravnega odbora razpravljal o možnosti sodelovanja pri jugoslovanski himalajski odpravi na Everest.

Pri proučevanju gradiva je bilo očitno, da je bil pri vseh dosedanjih odpravah v tuja gorstva velik problem povezava z domovino. Sporočila o uspehih in neuspehih in o celotnem poteku dogodkov so bila do-

kaj skopa in so prihajala z veliko zamudo. Direktna radijska zveza z domovino bi vse te nevednosti odpravila.

Ker je vsakdanja praksa pokazala, da se z aparaturami, ki jih radioklub že ima, lahko pogovarjajo z radioamaterji na kateremkoli koncu sveta, so menili, da bi lahko brez večjih težav vzpostavili radijsko zvezo z Nepalom, torej z jugoslovansko odpravo. Seveda bi to pomenilo povečanje števila članov odprave in opreme, predvsem zaradi goriva za agregat. Radioamaterji menijo, da cena vseeno ni previsoka za to, kar lahko nudijo. Himalajska država Nepal ima po radioamaterski razdelitvi držav svoj pozivni znak, vendar v državi radioamaterstvo ni razvito in od tam že nekaj let ni bilo klicnega znaka. Pojavljal se je le občasno, kadar so amaterji iz kake druge države organizirali takoimenovano DX pedicijo. Letos junarja so bili to radioamaterji iz Amerike.

Zaradi vseh teh dejavnikov je upravni odbor sklenil poslati Komisijo za odpravo v tuja gorstva pri Planinski zvezi Sloveniji dopis, v katerem so na kratko razložili njihovo pobudo.

Dobra zimska sezona

Letošnja zimska sezona obeta biti rekordna. Samo v mesecu marcu smo v Avstriji zabeležili 10,4 milijona nočitev, kar pomeni v primerjavi z lanskim marcem porast nočitev kar za 51,5 odstotka. Če sedaj primerjamo kako so v odstotkih bili zastopani domači in tuji gosti, potem pridemo do sledečega rezultata — število nočitev domačih gostov se je zvišalo za 13, tujih pa za 67,5 odstotka. Ta ogromni porast nočitev gre seveda na račun tega, da so letošnji velikonočni prazniki bili v

mesecu marcu. Vendar brez te ugodnosti ali neupoštevanja tega dejstva, bi bil mesec marec kljub temu uspešen.

Izvedenci trgovinskega ministrstva računajo s tem, da bo rezultat tokratne sezone 1977-78 za 12 odstotkov boljši od lanskega leta. V preteklih mesecih zimske sezone, t. j. od novembra do marca, je bilo zabeleženih 34 milijonov nočitev, to je za 17 odstotkov več kot lanskega leta v istem obdobju.

Zveza slovenske mladine, Slovenska športna zveza, Zveza koroških partizanov in Slovensko planinsko društvo vabijo na

pohod „Po poteh partizanske Ljubljane“

v soboto 13. maja 1978

Odhod iz Celovca (izpred sedeža ZSO, Gasometergasse 10) ob 6.30 uri zjutraj z omnibusom. Vožnja bo brezplačna.

Pohod „Po poteh partizanske Ljubljane“ je tradicionalna prireditve, na kateri smo koroški Slovenci že večkrat sodelovali.

Prijave pošljite do 11. maja na eno izmed zgoraj navedenih organizacij v Celovcu, Spitalgasse 12/III ali telefonsko (0 42 22) 85 2 35.

Predor skozi Učko

Notranjost polotoka Istra (do 2. svetovne vojne italijanski) loči od reškega zaliva, kjer je največja gospodarska koncentracija severnega Jadrana oziroma Kvarnerskega zaliva, visoka planinska pregrada, katere najvišja točka, gora Učka se dviga kar štiri metre manj kot 1400 m nad morsk gladino. Ta pregrada je seveda velika ovira, ki brani prebivalstvu notranjosti polotoka pristop do turističnega centra Opatije in industrijskega v Reki. Prav zaradi tega je prišlo do izseljevanja prebivalstva iz notranjosti Istre, tako da je obstajala nevarnost, da bodo istrske vasi postale sčasoma povsem „mrtve“.

Da bi ustavili izseljevanje Istranov iz teh ogroženih predelov, so odgovorni činitelji sklenili, da bodo zgradili cestni predor skozi Učko in tako ustvarili „okno v svet“. Že samo obljuba, da se bo začelo z gradnjo predora, je prebivalstvu notranjosti Istre dala novega upanja v boljšo bodočnost, tako da se je odseljevanje že ustavilo.

Sedaj pa se predor že gradi z obeh strani vrtajo v notranjost Učke in izvažajo iz njenih nedrij skalovje oziroma odvisni material. Vsak dan napredujejo za sedem metrov. Dela napredujejo brez komplikacij. Za Istrane bo predor rešitev. Skozenj bodo z moderno cesto tesno povezani z Reko. Istrani pravijo, da pomeni predor pod Učko, drugo priložnost Istre. Graditelji pravijo da bo predor prebit v mesecu maju. Seveda bo treba še zgraditi ceste, ki bodo iz notranjosti vodile skozi

predor do Reke. To naj bi se zgodilo do konca prihodnjega leta.

Dolžina predora bo 5070 metrov, z dvema cestnima pasovoma po 3,75 metra, in z višino 6,50 metra. Predor bo potekal na višini 500 m. Ko bo vse nared in bo nameščenih devet semaforjev in še 19 signal-

IZROČITEV DEKRETA

novemu ravnatelju slovenske gimnazije

Profesor dr. Reginald Vospnik je pred dnevi iz rok koroškega deželnega glavarja Wagnerja prejel dekret o imenovanju za ravnatelja Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu.

Deželni glavar je novemu ravnatelju čestital in mu želel mnogo uspeha.

nih naprav, v pomoč pa bodo še tri obračališča, bo mejna prepustnost predora 1800 vozil na uro. Tako se uresničujejo desetletja stare sanje. Do sedaj turistično še neznan notranjost Istre, ki ima svoje pristne mikavnosti ravno v pestrosti kraškega sveta, katerih pa nismo bili deležni, ker je le malokdo zašel v te kraje, bo sedaj odprta širšim množicam, kar pomeni za Istrane veliko pridobitev in gospodarsko poživitev.

JANEZ ŠVAJNCER

17

Pridi k potoku

Malo naklonjenega se je kazal. Če je le mogel, je prisedel k njej. Nekajkrat je položil roko na mizo čisto blizu njene. Ko se je dotaknil s prstom — kako smešno je to naredil! jo je vznemirilo mnogo bolj, kot je pričakovala. Čutila je, da se je nekaj lomilo v njeni notranjosti. Ni še upala pomisliti na zaljubljenost. Zametke je že čutila. Četudi je zavračala možnost, da se bo odločil zanjo, — deklet je imel na izbiro, svetleče oči so se obračale za njim, — je vendarle na tistem gojila upanje, da je morda le prišel njen izvoljenec.

Neumno se je vedla, da se mu je smejala za vsako figo. Karkoli je rekel, je sprejela za domislico. Začel se ji je prikazovati drugačen od drugih fantov in moških, ki jih je poznala. Zaničljivo se je podržala, ko je pomislila na mehanika Dolfeta. Stresal je robate šale. Skoroda ni mogla razumeti, da so se dekleta muzala, njej pa je zaradi tega postajal zmeraj bolj odvraten.

Učiteljica in mehanik! Kje pa, ne pride v poštev. Ze ga je odpisala. Kljub temu si je prigovarjala, da si bo morala izbrati fanta. Utruja in dolgočasi jo ta enoličnost v šoli in v zbornici. Ko se pokaže na cesti, se ozirajo za njo.

Mehanik Dolfeta ni držal jezika. Noge ima v redu, je pripomnil in potegnil radovedne fante za sabo. Nikoli jih ni manjkalo. Cepprav so mnogi odšli z doma, jih je toliko le ostalo, da so stopili v krog in pričakovali dekleta in ženske. Marsikatero okroglo so izrekli na njihov račun. Sami tudi niso bili lepotic. Prsili so se pa in iztegovali noge, da so se videle kapice njihovih čevljev, pobranih z vseh vetrov.

Ni pozabila Gregorjevega dotika s prstom. Kaj je hotel od nje? Mu je bil dotik spoznavna govorica, da bi se zblížala? Nosila je v sebi in pekilo jo je, da se ni mogla pogovoriti s

kolegicami. Na Špelo Hreščak se je navezala, čisto do skrajnosti nista šli, ohranili sta vsaka svojo skrivnost.

Na boljšem je bila od nje, poročila se je in se spremenila. Plahosti in zagrenjenosti ni več kazala, prihajala je v zbornico razigrano in spodbujala še dekleta, da bi ji sledile.

Helena Plavec se je bila pripravljena poročiti še tisto uro. Toda s kom? S kom? Z neko posebno zbranstvo so se v pogovorih sprehodile po okoliških hišah in iskale ženina. Nič primerne niso odkrile. Različnost poklicev jih je motila in obenem tudi begala. Omenile so Dragico Petek, ki si je izbrala za moža kmečkega fanta Rudija Šmajsa. Naj doleti še nje to, kar je njo? Oh, že rajši ostanejo same, samo da bodo obvarovane pred hudimi posledicami. Dragica je vidno hiralala in je na vso srečo še ni pobralo.

Gregor Šipek je hodil med njimi našopirjeno kot pav. Rada bi bila uganila, ali se je zanjo zanimal le kot za kolegico v enakem poklicu ali pa je morda občutil kaj več.

Špela Hreščak je lahko svetovala, sama se ni izpostavljala, pa kako naj bi mu rekla, ni bilo preprosto. Ni zmogla toliko poguma, da bi mu priznala, da ga rada vidi.

Presneti okrutnež, užival je ob njeni bolečini. V Karbovi gostilni jo je očino preziral. Nalašč je s Čokovo Tildo priplesal tik od nje, samo da jo je podrsal po rami. Kakšen pogled ji je privoščil! Sama zloba mu je žarela v očeh. Preskušal je njeno trdnost. Vzdržala je mirno in ni se oglasila. Molčala je še tedaj, ko je Vrančeva Stefka zbadljivo pripomnila, da potrebuje Gregor veliko prostora. Tako plešejo zeleni začelniki, ki poberejo z nogami in rokami vsako figo. Dodala je zlogovaje: nas, ki mirno sedimo na stolih.

Prebrala ji je iz oči, drugim dekletom prav tako, da se jim je dogajalo podobno kot njej. Z njo vred so na tistem upale in pričakovale, da bo Gregor Šipek širokosrčen. Živijo v enem kolektivu, zato bo še tukaj, v Karbovi gostilni, ostal z njimi. Pa si je privoščil vse po vrsti. Sukal se je domišljavo in iztegoval desnico visoko v zrak, da je še Čokova Tilda vzdihovala, ker jo je bolelo. Izigraval je tudi njenega Ferencu, ki ga je imel že toliko v sebi, da se ni razburjal, pijano se je smehljaj in pogledoval vodeno po prostoru in mizah. Poznal

ni nikogar več, zato je mirno prenesel, da je Tilda norela z Gregorjem Šipkom.

Ko je vsaj ne bi bolelo v prsih. Čudna bolečina se ji pretaka na srčni strani. Dolej je ni poznala, saj, saj, naselilo se ji je v notranjosti, da se je čutila nesrečno, sedanjemu ni bilo podobno. Kamorkoli pogleda, povsod se ji prikaže žalost. Mar je mogoče, da je zapadla v takšno stanje, da obupuje nad sabo. Nima razloga, poklicno delo jo veseli, razočaranja jo že spremljajo, ravnatelj Gvido Zorec je občutljive narave in marsikdaj jo je pokaral brez potrebe, da ne reče po nedolžnem. Zabil si je v glavo, da bo na šoli po njegovem okusu, očitno mu ne ugovarjajo, tudi za hrbtom se mu posmehujejo in ga imajo za nekoliko treščnega, čeprav ga je mogoče prenašati, saj so drugi ravnatelji še večji pikolovci.

Špela Hreščak ji je pripovedovala, da je del njih in sodi v njihovo pristojnost, da se postavijo nad kolektiv. So tudi egoisti, zadovoljni niso z malenkostjo, izbruhnjo in rohnijo, da jih je daleč slišati. Mogoče morajo tako ravnati, da preglušijo pomisleke, ki so v njih samih, pred drugimi pa se kažejo popolni in brez najmanjše napake.

Utonilo je v pozabo, se je slišala Zinka Meglič. Ravnateljve očitajoče besede so se oglašale pojemajoče. Popolnoma jih še ni izrinila, zadržle so se ji v podzavest, pa jih je prenašala voljno in bila prepričana, da je premagala največjo oviro.

Gregor Šipek jo je vznemiril drugače kot ravnatelj Gvido Zorec. Dopoveduje si, da je neumno hrepeneti po njegovi naklonjenosti. Kljub temu se vrača, hrepenenje v srcu je močno, da ji pošilja vlago v oči. Potresla je z glavo. Ne sme jokati.

Zares ni povoda, nič nimata skupnega, njegov dotik s prsti je bil priložnost in naključje. Zakaj pa se je ponovilo? Ze nekajkrat jo je dregnil s komolcem. Njuna sedeža sta toliko odmaknjena, da je dovolj prostora in lahko položita roke na zbornično mizo.

Mogoče počne iz posebne preračunljivosti? Kaj če je opazil, da se je zdržnila in zatrepetala?

Noče prikrievati čustev, mladost ji preveva telo. Težko

Mladostnik in njegova zunanost

Sleheri človek nosi v sebi predstavo o svojem telesu in svoji zunanosti. Ta predstava pa nikakor ni zrcalna slika človeškega telesa. Predstava o lastnem telesu in lastni zunanosti se vedno nekoliko razlikuje od resničnosti. Človek si sama sebe lahko predstavlja večjega, manjšega, bolj suhega ali debelega kot v resnici je. Prav zaradi tega je človek marsikdaj presenečen nad kako fotografirajo, ki ga prikaže na način, ki ni skladen z njegovo predstavo o samem sebi ali pa se zazdi samemu sebi tuj pred ogledalom.

Posebno pomembna postane predstava o lastnem telesu in zunanosti v obdobju doraščanja. Nikoli prej in ne pozneje se človek ne ukvarja toliko s svojo zunanostjo. Prav zaradi tega so za to obdobje značilni problemi v zvezi z zunanostjo. Fantje so največkrat nezadovoljni zaradi višine, mišične moči in razvoja, poraščeni, velikosti spolovila, rahličnih ali drugih deformacij prsnega koša, mozoljev itd. Dekleta imajo največ problemov zaradi velikosti prsi, širine bokov, debelosti ali suhosti, zaradi nečiste kože in v zvezi z mesečnim perilom.

Raziskave velikega števila doraščajočih so pokazale, kako pogoste so težave mladostnikov, ki niso zadovoljni s svojo zunanostjo: 7,5 odstotkov mladostnikov ima resne čustvene probleme, ker menijo, da so premajhni; 13 odstotkov deklet, ker menijo, da so prevelika; 22 odstotkov fantov misli, da je njihova zunanost premalo moška in preveč dekliška, ker zardevajo, so predebeli, premalo poraščeni ali pa se jim nabira maščoba na prsih. Dve tretjini mladostnikov izražata željo po kaki spremembi na svoji zunanosti, mnogi med njimi pa so izrazilo nezadovoljni s svojim telesom. V pisnih raznih časopisih, ki imajo rubrike za probleme mladih, se venomer ponavljajo priložbe nad premajhnimi ali prevelikimi prsmi, debelostjo in podobno.

Zakaj postane zunanost za doraščajočega fanta ali deklet tako pomembna? V času doraščanja se dogajajo na telesu velike in hitre spremembe. Otrok se razvije v moškega ali ženskega in v nekaj letih se njegova zunanost povsem spremeni. Doraščajoči fant in deklet se zavedata svojega naglega telesnega razvoja. Ta je za njiju psihološko pomemben in zavzema v doživljanju večine mladostnikov zelo važno mesto. Mladostnik je močno zavzet z opazovanjem predpubertetnih, pubertetnih in popubertetnih telesnih sprememb ter mora skladno z njimi menjati tudi predstavo o svoji zunanosti. Pri tem pa se večkrat zgodi, da predstave o samem sebi ne prilagodijo stvarnosti in se muči z raznimi namišljenimi hibami ali pa neznatne estetske hibe ali odstopa v razvoju čezmerno pretirava.

Druga psihološka značilnost mladostnikov je težnja, da bi bili čimbolj podobni večini svojih vrstnikov, ali liku, ki velja med vrstniki za idealnega. Na drugi strani pa ni v nobenem obdobju človekovega razvoja tako težko biti v skladu s telesnimi normami, ki veljajo za idealne. Razlike v telesnem razvoju so namreč prav v obdobju doraščanja največje: eni se razvijajo hitro, drugi počasi. Tako je lahko pešnikalek droban kot otrok. Njegov videz lahko ustreza običajni predstavi o fantu, ki je sredi pubertetnega razvoja ali pa je telesno in spolno razvit kot odrasel moški. Podobno velja seveda tudi za dekleta. Močno izražena želja po tem, da bi po svoji zunanosti ustrezala idealnim normam na eni strani in individualni razvojni tempo, ki omogoča marsikateremu mladostniku, da bi se njegova zunanost približala tem normam na drugi strani povzročata nezadovoljstvo z lastno zunanostjo.

Po končanem doraščanju se problemi zaradi

Zelenjava tudi s perutnino

V času, ko nam je na voljo različna zelenjava, skuhamo lahko marsikakšno jed drugače kot pozimi, ko moramo z njo varčevati ali je sploh nimamo. Posebno dobre in prehransko bogate so sestave z mesom, še zlasti z domačo perutnino. Jedi so izdatnejše in po okusu boljše ter se razlikujejo od običajno poznanih, kot so obara, paprikaš, juha in podobno. Za recepte, ki smo jih pripravili, je uporabna mlada pa tudi stara perutnina, ki zahteva daljši čas dušenja oziroma kuhanja. Pomagamo si z loncem na zvišan pritisk.

KOKOŠJI RAGU

1 do 1/2 kg stare kokoši za juho, 3 čebule, 2 korenja, 15 dkg graha, 20 dkg stročjega fižola, 1 kolerabično glavico, 1 žlica moke, 2 klinčka, 1 l juhe iz jušnega koncentrata ali vode, 2 stroka česna, 1 lovorov list, vršiček rožmarina, vršiček materine dušice, 6

Drobni nasveti

■ **Lijak** se rad zamaši, pa ga ni prav nič težavno spet odmašiti. Pod koleno odtočne cevi postavimo vedro, odvijemo zaporni vijak na kolenu in z močno žico cev očistimo. Potem vlijemo skozi še lonec vrele raztopine sode in vijak znova privijemo. Iz lijaka pogosto neprijetno diši. Pogosti vir smrada so maščobe, ki se oprijemajo sten cevi. Vrela raztopina sode odstrani maščobo in obenem odpravi neprijeten vonj. Lijak čistimo s časopisnim papirjem in peskom za čiščenje loncev. Na koncu ga obrišemo s krpo, namočeno v petroleju, in zgladimo s časopisnim papirjem.

■ **Pecivo** najbolje hranimo v porcelanskih ali steklenih posodah. V pločevinastih škatlah postane mehko in se navzame neprijetnega okusa.

■ **Jantar** se zopet sveti, če ga natremo z vinskim cvetom in potem zdrgnemo z mehko krpo.

zunanosti lomili ali v večini primerov povsem izginejo. Človek predstavo o samem sebi bolje prilagodi stvarnosti in s tem odpadejo tudi mnoge namišljene težave. Po končanem razvoju se tudi razlike med posamezniki zmanjšajo; tisti, ki so bili v razvoju počasi, dohitijo svoje hitrejše vrstnike, hkrati pa zaradi sprememb v gledanju na življenje in vrednotenju le-teh postane mnogo manj pomembna težnja, da bi ustrezali idealnim normam. Res pa je, da nekateri ljudi nezadovoljnost z lastnim videzom spremlja tudi po končanem obdobju doraščanja in jim še naprej greni življenje.

še je obrzdati in ukazati srcu: miruj in ne zmeni se za tega vsiljivca in domišljavca. Prezir ti kaže, stori enako, vrni mu milo za drago. Opazuj ga, če se ne bo zbril, ga odpši. Nikar obupati, ni še napočil tvoj čas. Doživela boš, tvoj fant prihaja, morda je še daleč in ne slutiš njegovega bližanja, le pazi in odprti oči, pojavil se bo nenadoma in te objel. Lepo ti bo kot še nikoli. Če nočeš ostati sama, ga boš že našla sebi v veselje in ponos.

Ne doživljalš nič posebnega. Ponavlja se ti, kakor že mnogim dekletom pred tabo. Dočakale so, niso izgorele v nestrpnosti. Potem so se pomirile in ljubezen jim je postala vsakdanjost, navada, ponavljanje, prilagajanje, sprejemanje, vračanje. Brez posebnega predsodka. Privajenost se bo naselila v vse stanovanjske prostore.

Ljubezen si je mogoče tudi privzgojiti. Pridobiti. Niso samo ljubezni na prvi pogled, v več oblikah se pojavljajo. Mnoge žene pravijo prijateljicam: ne ljubim svojega moža, imam ga rada. Privadila sem se nanj, toliko let že živiva skupaj, deliva posteljo, hrano, dihava isti zrak. Kaj hočem drugega, otroke imava, zavedam se pa, da to ni tista ljubezen, ki gori z večnim plamenom.

Neumnosti mi rojijo po glavi, si je rekla Zinka Meglič. Prevrnila se je na hrbet in sklenila roke pod glavo. Nobene volje ni čutila v sebi, da bi vstala in odšla na sprehod k tolmunu v potoku.

Kljub temu je bila tam. Tako razločno je videla temno vodo, da se je zgrozila. Obhajajo jo zle slutnje. Otrsa se jih, vračajo se in jo zaobjemajo, da se ne more izviti. Premetava se v postelji in obenem tudi hiti po cesti čez travnik tja dol, kjer je bila že tolikokrat v sanjah in videnju.

Nastala je prelomnica: poprej je hodila sama, zdaj jo spremlja Gregor Šipek. Odganja ga in ne odžene, venomer je ob njej in ji šepče. Poslušaj, poslušaj, vendar ne dojame smisla njegovih besed. Tveže in tveže neslane šale, ušesa ne odvrne od njega, še hoče slišati, karkoli, naj ji pripoveduje, da je hudobna in nemogoča, samo da ga čuti prav blizu, še bliže, čisto ob sebi, že sta oba v enem. Želi si radosti, okusiti slast ljubezni. Na samem, v dvojje, daleč od kolegic. Ne more

se jih otrešiti, nenehno so ji za petami; meče jim kamne, sklanjajo se in poletijo jim čez hrbet.

Hudo mi je, je vzdihnila Zinka Meglič in si s koncem jezika pobrala pekočo solzo, ki ji je zdrsnila iz očesa. Še to je dočakala! Premočno doživlja, zagrabilo jo je čustvo, ki se ga ne more obraniti.

Špela Hreščak je stvarna, zmeraj ostane tukaj na tleh, v resničnosti. Poprej ni bila nič boljša in drugačna od nje. Tudi sama je vzdihovala in zatrjevala, da se je naveličala samskega stanu, ki prinaša samoto.

Pogovarjali sta se zaupno in potožili druga drugi, da jima je pusto. Pomagali sta si s solzami in prišli do spoznanja, da jima je življenje popolnoma brez smisla in cilja.

Špela noče več govoriti o tem. Ne kliči mi v spomin, kar je tonilo v pozabo. Nisi pozabila, ne moreš, ji je rekla, ona pa njej nazaj: sem, ker sem morala. Sama boš dočakala, potem mi boš pritrnila. Saj te razumem, zmeraj ti stojim ob strani, razli sva se vendarle, ti nimaš nobenih skrbi, jaz imam družino. Nisem več sama, to mi pomeni mnogo, največ. Želim ti podobno. Odpiram oči in iščem ženina zate. To je dogovor med nama, samo medve veva zanj. Nikomur ne bom povedala, naj ostane med nama, enako pričakujem od tebe.

Nista se pogovorili, nekaj je ostalo nedorečeno, napol odprta knjiga, veter pa se podi po listih in jih obrača. Knjiga življenja, odpira jo in strmi, do konca ne pride. Bolečina v prsih ne poneha, kakor globoka rana je postala, ni zdravila, sam se bojuje proti vsem in vsakomur.

Ko je potrkalo na vrata, se Zinka Meglič ni oglasila. Zdrznila se je in zadrževala diha. Nikogar noče ob sebi. Nehal se je čas in svet zunaj, ki je lep, skozi rodove poln sonca, vetrov, dežja in snega, je zožen, tako majhen, da bi ga lahko zaprla v dlan. Zgnetla bi ga v kroglico in jo potočila po cesti. Asfaltni trak se vije na obe strani, koder seže oko, kroglica se trklja. Ljudje je ne opazijo, le otroci se pripogibajo in hitijo za njo. Hočejo jo prijeti, pa se jim zmeraj izmuzne med prsti. Kroglica spolzka ko riba.

Kdo je bil? se je slišala. Po korakih ga ni spoznala. Ženski so lakotnejši, ne padajo trdo, dekleta hitijo in s petami

krompirjev, 1 žlica paradižnikove mezge, sol, poper, olje.

S kokoši porežemo vso odvečno maščobo, kolikor jo dosežemo pod kožo in okoli trebušne votline. Dobro oprano ožmemo, zrežemo na večje ocvirke in precvremo, maščoba odcedimo. Ako je malo, prilijemo še nekoliko olja, razgrejemo in zlatorumeno opečemo na primerne kose razrezano kokošje meso. Dodamo drobno rezano čebulo in jo dušimo, da se skoro vsa razpusti. Primešamo še ostalo zelenjavo razen krompirja. Zelenjavo zrežemo na rezance ali na kocke. Prilivamo po malem vročo vodo in pokrito dušimo kake pol ure. Posodo odpremo, da sok izhlapi, ter začne izstopati maščoba. Poprašimo z moko, malo popražimo in zalijemo z vodo ali juho. Primešamo strt česen, sol, poper in klinčke. Ostale dišavnice povežemo v šopek in tudi dodamo, pokrijemo in počasi dušimo približno 1 1/2 do 2 uri, kakor je trdo meso. Čas dušenja skrajšamo, če to delamo v loncu na zvišan pritisk. V tem primeru že sedaj vložimo na kose narezan krompir in primešamo paradižnikovo mezgo. Če pa ne kuhamo v loncu, tedaj dodamo krompir pol ure pred koncem dušenja, paradižnikovo mezgo pa prav nazadnje. Zelo mlado zelenjavo, ki se hitro zmečka, primešamo jedi tudi šele s krompirjem. To velja posebno za tedaj, če dušimo staro meso, ki se le počasi mehča, zato dušimo samega.

PERUTNINSKI DŽUVEČ

1 kokoška ali večji piščanec v teži 1 1/2 kg, 6 do 7 dkg masti ali olja, 1 kg zrelih paradižnikov, 3 čebule, 1/2 kg paprik, 1 jajčevc, 30 do 35 dkg riža, 2 stroka česna, zelen peteršilj, sol, 1 žlička poljubnega začimbnega posipa.

Čebulo sesekljamo. Paradižnike zrežemo na četrtine, paprike očistimo, jim izrežemo osemenje in nato raztrgamo na krpice, lahko jih tudi zrežemo. Jajčevc olupimo, pri starejšem izlučimo seme, meso zrežemo na večje kocke.

V loncu na zvišan pritisk najprej na olju popečemo po vseh straneh kose narezane perutnine. Opečemo meso vzamemo iz lonca, na ostali maščobi svetlo prepražimo najprej čebulo, nato še vso ostalo zelenjavo. Ko upade, vrnemo v posodo najprej popečeno meso in nepopečen želodček, jetra in ledvička. Dodamo prebran in opran riž. Primešamo. Prilijemo še enkrat in po toliko vode, kot je bilo riža v posodi. V vodi razmešamo še začimbni posip, sol in poper. Lonca pokrijemo in dušimo 15 minut. Pred serviranjem potresemo džuveč z drobno sesekljanim peteršiljem. Lahko ga potresemo tudi z naribanim sirom. Obrok dopolnimo s poljubno solato.

POSKUSITE

Ko presno zelenjavo še ni na trgu, so zelenjavne solate vedno dobrodošle. Za vse solate iz ene vrste zelenjave velja pravilo, da kuhano ali oparjeno zelenjavo potem, ko smo jo razrezali, še toplo zmešamo z izbrano solatno omako. Zelenjavo praviloma ohladimo le takrat, kadar uporabljamo majonezo, pa še takrat le malo. Še en napotek: pri pripravi krompirjeve solate posezimo le po najboljših vrstah krompirja.

BELUŠEVA SOLATA

Beluše vzamemo iz kozarca, jih dobro operemo s hladno vodo in jih rahlo zmečamo z na kocke sesekljano gnetljo, z jajci, s peteršiljem, kisom, z oljem, s poprom in soljo.

SOLATA WALDORF

35 dkg jabolka, 20 dkg zelene, 3 žlice orehovitih jedrc, 12 dkg majoneze.

Jabolka olupimo in jim odstranimo peščiče. Tudi zeleno olupimo. Oboje še surovo narežemo na tanke rezance. Potem olupimo in drobno sesekljamo rebe. Vse to zmešamo, premešamo z majonezo in pustimo stati dve uri.

Shujšajte, vendar pametno

Znanstveniki iz oddelka za zdravo prehrano in fiziologijo prehrane v zveznem zdravstvenem uradu v Zahodnem Berlinu opozarjajo, da je škodljivo delati nekontrolirane in pretirane kure za hujšanje. Po mnenju zdravnikov povzročajo posebno zmešnjavo nasveti za dieto, po kateri se lahko človek v boju zoper odvečne kilograme odpove le ogljikovim hidratom, lahko pa užije beljakovin, kolikor hoče. Raziskave so pokazale, da se prav na ta način pogosto odvzema telesu zasičene mastne kisline in holesterin, kar je lahko vzrok arterioskleroze. Pretirano uživanje beljakovin lahko poveča nivo urinske kisline v krvi in napade protina.

Kadar se hočemo rešiti odvečnih kilogramov in zoprim naslagam sala po telesu, bo najbolje in seveda predvsem najbolj zdravo, če preprosto manj jemo, ob tem pa moramo seveda upoštevati v naši prehrani prav vse važ-

HOTEL "PAKA" iz VELENJA
(Slovenija)
vas vabi v nočni bar,
tel. 063-851-220.
Obiščite restavracijo "Jezero",
tel. 063-850-170.

ne sestavine. Tudi tista metoda namreč, pri kateri polnimo želodec samo s prehrano, ki vsebuje malo kalorij, ni zdrava. Zakaj prav takšne vrste živil motijo želodec in črevesa, da bi predelali hranilne sestavine, ki so organizmu potrebne. Zdravniki celo mislijo, da mikrokrystalna celuloza, ki se pri nekaterih dietah uporablja zgolj zato, ker ni prebavljiva, v malih količinah prodira v kroni obtok. Shujševalne kure so sicer včasih koristne, vendar jih lahko delamo le pod zdravniškim nadzorstvom.

nabijajo hodnik. Gregor Šipek? Četudi! Noče mu odpri.

V njeno sobo še ni stopila moška noga. Ravnatelj jo pokliče s hodnika: Zinka, si že odšla? Nisem, mu odgovori in pohiti ven. Zakaj jo sploh kliče in pospremi v zbornico? Dokler ni bilo mladega učitelja, se mu ni zdelo potrebno. Varuh? Bedi nad njo in kolegicami. Varovalec hišne morale!

On je potrkal. Sliši oddaljujoče se glas. "Zinke ni v sobi. Kam je šla?" Figo mu mar, temu cepcu. Gregor Šipek ga kliče stari. Stari!

Naj si nikar ne vtepe v glavo, da ji izkazuje svoje očeto vso varuštvo. Ne potrebuje njegove roke, da jo bo varno vodila po poslopju. Sama je dovolj trdna v nogah.

Koraki so se vrnili. Spet trkanje na vrata. "Ni je notri," je razočarano zategnil ravnatelj Gvido Zorec in se oddaljil.

Zinka Meglič je vstala in stopila k oknu. Odgrnila je zaveso in pazljivo pogledala ven. Na dvorišču so učiteljice spletle venec okrog mehanika Dolfeta. Norice, nastavljajo se mu. Ni vreden počene žlice. Gobezdalo. Izteguje jezik ko krava rep. Govoril je glasno, da je razločno prihajalo do nje.

"Ja, kje? Kaj pa jaz vem! Imela sta prekleto srečo, da se nista zapeljala med krte. Pijanec se spreobrne, ko se v jama zvrne."

Kolegice so prijazno poslušale in stikale glave. Špela Hreščak je vzkliknila: "Ne vem, kje je Zinka! Mogoče se je odpeljala z njimi."

"Ne, ne, Ferenc in Gregor sta bila sama. Kupila sta si pameti. Pa se bosta že izmazala. Saj pravim, da sta odnesla samo nekaj prask. Ja, v bolnico so ju odpeljali. To je res. Bolničar pa mi je rekel, da bosta notri samo prespala noč, jutri zjutraj pa bosta spet dobra. Za liter, dva sta dovolj pri močeh." Mehanik Dolf je zakrohotal.

Zinka Meglič je sunkoma odprla okno in plašno vprašala: "Dekleta, kaj se je zgodilo?"

Glave na dvorišču so se pomaknile navzgor. "Zinka, ti si doma?" se je oglasila Špela Hreščak. "Pomisli, Ferenc in Gregor sta se zaletela z avtom v drevo."

(Dalje v prihodnji številki)

9. KOROŠKI KULTURNI DNEVI V CELOVCU

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Leta 1951 je prosvetno ministrstvo predložilo načrt novega koroškega manjšinskega šolskega zakona, ki je predvideval pravico staršev kot temeljno načelo za urejanje šolstva na jezikovno mešanem ozemlju Koroške. K temu načrtu so na razpolago le pripombe Demokratične fronte delovnega ljudstva. Le-ta načrt avstrijskega prosvetnega ministrstva o novi ureditvi učnega jezika na javnih šolah na Koroškem odločno odklanja in napoveduje, da se bo proti uzakonjenju načrta borila z vsemi legalnimi sredstvi v Avstriji in mednarodnih forumih in pravi: „Ne da bi hoteli reči, da je uredba koroške deželne vlade o dvojezičnem šolstvu z dne 3. oktobra 1945 idealna rešitev šolskega vprašanja na Koroškem, izjavljamo, da se nam vidi ureditev jezikovnega pouka na Koroškem po tej uredbi še vedno neprimereno boljša, kakor pa bi bila ureditev po predloženem načrtu prosvetnega ministrstva. Le izvajati bi se morala vestno in dosledno. Koroško deželno vladno spominjamo na njeno slovesno izjavo v koroškem deželnem zboru 28. januarja 1947. Spominjamo na govor avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja dne 28. aprila 1948 na konferenci namestnikov zunanjih ministrov v Londonu, v katerem je prav s to uredbo dokazoval lojalno in pravično postopanje Avstrije s koroškimi Slovenci.“

Izjavljamo pa tudi, da smo pripravljene vzeti v pretres vsak zakonski načrt, ki bi za Slovence ne bil slabši, kakor je uredba z dne 3. oktobra 1945. Izjavljamo — kolikor se je uredba z dne 3. oktobra 1945 v tej smeri sploh izvajala — da nam ni prav nič na tem, da bi se učili slovenske tudi tisti nemški otroci, ki tega ne žele, pod pogojem seveda, da se nemški materinski jezik vsakega po-

sameznega otroka objektivno ugotovi.“¹⁸

Ko je prišlo leta 1953 na Koroškem do širše razprave o novem manjšinskem šolskem zakonu, je dr. Tischler na posebnem sestanku na deželni vladi zastopal mnenje, da se razmere na Koroškem v primerjavi z letom 1945 v ničemer niso spremenile in da je odredba o obvezni dvojezični šoli primerna, vendar se mora dosledno izvajati.¹⁹ Istega mnenja je bila večina navzočih učiteljev. Pred podpisom avstrijske državne pogodbe to-

ke pogoje za boljšo šolsko vzgojo. Z ozirom na to, da je doba germanizacije, predvsem pa, da so leta nacističnega terorja povzročila nepopravljivo škodo v kulturnoprosvetnem življenju slovenskega ljudstva na Koroškem, zlasti pa v šolski vzgoji slovenske mladine, smatramo, da je potrebno pristopiti nemudoma k ukrepom, ki bi še pred zaključkom mirovne pogodbe, katere čas je še vedno nedoločen, zagotovili koroškimi Slovcem takojšnjo možnost izobrazbe mladine in šolanje vzgojnega kadra.

nih društev, uničevanje slovenskih knjižnic in onemogočanje vsakega javnega kulturnega nastopa zapustilo izredno težke posledice v kulturnem življenju koroških Slovencev.

2) Tudi današnje stanje šolstva na Koroškem nikakor ne more zadovoljiti potreb koroških Slovencev, še manj pa more popraviti krivice preteklosti. To potrjuje tudi poročilo deželnega šolskega sveta zveznemu ministrstvu za pouk iz decembra 1946. Razumljivo je, da je zaradi sistematičnega zatiranja Slovencev v pre-

zelo iztrebljena, da to stanje nikakor ne odgovarja potrebam ljudstva. Potrebno je, dati polno možnost slovenskemu delovnemu ljudstvu, da se iz njegovih vrst izobrazijo novi ljudski inteligenti, tako s srednjo kot akademsko izobrazbo.

Slovenska prosvetna zveza je pripravljena — takoj ko prejme načelni pristanek ministrstva — staviti konkretne predloge za učni načrt, učne moči in prostore, ki so potrebni za realizacijo gornjih predlogov v najkrajšem času.“

Dne 24. septembra 1947 je Slovenska prosvetna zveza poslala deželnemu šolskemu svetu podroben načrt za slovensko gimnazijo, imenovala učne moči, ki bi ustrezale uvedbi gimnazije in predlaga, da se namesti slovenska srednja šola v prostori Družbe sv. Mohorja.

Ko so dale štiri velesile pristanek za sklenitev avstrijske državne pogodbe, sta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev začela iskati možnosti predložitve skupne spomenice avstrijski zvezni vladi. Narodni svet koroških Slovencev je poslal še avgusta leta 1955 zvezni vladi svojo posebno vlogo, ki je bila delno identična s svoječasnimi vlogami iste organizacije koroški deželni vladi.²¹ S strani Zveze slovenskih organizacij je bil najprej izdelan Osnutek statusa za jamstvo nacionalne enakopravnosti koroških Slovencev, ki je vseboval v bistvu določila za avtonomijo slovenske manjšine na Koroškem in je v svojem tretjem poglavju zajemal šolsko-pravne določbe in ljudsko prosveto.²²

(Dalje v prihodnji številki)

Vloge slovenskih osrednjih organizacij o manjšinskem šolstvu

reji ni prišlo do revizije odredbe z dne 3. oktobra v besedilu z dne 31. oktobra 1945.

Ze zgoraj sem citiral vlogo Slovenske prosvetne zveze Konferenci sveta zunanjih ministrov v Parizu z dne 3. junija 1949, v kateri se Slovenska prosvetna zveza pritožuje, da prosvetno ministrstvo še vedno ni dekretiralo slovenske gimnazije in drugih šol. Tozadevno vlogo²⁰ je naslovlila Slovenska prosvetna zveza na Zvezno ministrstvo za pouk 18. 7. 1947, deset let pozneje je postala gimnazija realnost. Zaradi pomembnosti te vloge navedem v celoti njen tekst v slovensščini (ministrstvu je bila poslana v obeh deželnih jezikih):

„Slovenska prosvetna zveza kot organizacija, ki skrbi za prosvetno življenje koroških Slovencev, se obrača na zvezno ministrstvo na Dunaju, da podvzame ukrepe, ki bodo zagotovili z začetkom novega šolskega leta 1947-48 mladini Slovenske Koroš-

Zato predlaga Slovenska prosvetna zveza zveznemu ministrstvu za pouk, da že z začetkom šolskega leta 1947-48 otvori za koroške Slovence naslednje šole:

- 1) slovensko realno gimnazijo v Celovcu,
- 2) slovensko učiteljsko šolo v Celovcu,
- 3) slovensko kmetijsko šolo za fante in dekleta, in da izstavi dovoljenje slovenskim maturantom za študij na univerzah slovanskih držav.

Svoje zahteve utemeljuje sledeče:

- 1) Stanje šolstva je bilo za koroške Slovence v Avstriji že vsa leta pred priključitvijo skrajno nezadovoljivo, v času nacizma pa so bili zadnji ostanki slovenskega jezika odstranjeni iz šole. Namesto vzgojnega sredstva je šola že desetletja glavno sredstvo za ponemčevanje koroških Slovencev. Te razmere so prizadele slovenskemu kulturnemu življenju na Koroškem nepopravljivo škodo. Poleg tega je razpust slovenskih prosvet-

teklosti občutno pomanjkanje slovenskih učiteljev. Avstrijski učitelji, ki eventualno bolj ali manj popolno obvladajo slovenski jezik, pa večinoma izhajajo iz vrst ljudi ki so že mnogo let eksponenti germanizatorjev in ki so se kot taki izkazali predvsem v dobi nacizma kot vneti Hitlerjevi agenti.

Provizorični učiteljski tečaj, ki se je letos vršil v Celovcu, je bil skrajno neprimeren, da bi rešil to vprašanje. Sudetskih Nemcev in raznih drugih Volksdeutscherjev ter emigrantov, ki so tvorili pretežno večino udeležencev tega tečaja, nikakor ne moremo smatrati za primerno, da postanejo vzgojitelji slovenske mladine na Koroškem. Zato zahtevamo, da se omogoči redna vzgoja slovenskega učiteljskega naraščaja.

3) V zadnjih 20 letih je bila s politiko šolstva in nameščanja — pa tudi z direktnim preganjanjem — slovenska inteligenca na Koroškem tako

TOVARNA AVTOMOBILOV IN MOTORJEV MARIBOR

V povojnem razvoju jugoslovenskega gospodarstva je treba posebej omeniti tovarno avtomobilov in motorjev TAM v Mariboru, ki sodi med pionirje jugoslovenske povojne industrije. V letu 1947 je TAM izdelal prvih 27 tovornjakov po češki licenci, ki so nosili simbolično ime Pionir. V naslednjih letih je TAM razvil široko poslovno-tehnično sodelovanje s številnimi domačimi in tujimi podjetji; postal je na raznih področjih proizvodnje vodilen v državi, s svojimi proizvodi pa je prodrl tudi na tuja tržišča.

Danes zaposluje TAM okoli 12.000 delavcev, njegov proizvodni program pa obsega:

- proizvodnjo tovornjakov in specialnih vozil z nosilnostjo od 1,3 do 8 t;
- proizvodnjo avtobusov, in sicer kombi in minibusov z 12 do 17 sedeži, mestnih in primestnih avtobusov za 75 do 92 potnikov, medmestnih in turističnih avtobusov za 42 do 49 potnikov;
- proizvodnjo zračno hlajenih diesel motorjev od 110 do 256 KM;
- proizvodnjo in remont tirnih vozil, potniških, tovornih in specialnih vagonov, diesel motornih vlakov;
- proizvodnjo toplovodnih kotlov za centralno ogrevanje z opremo;
- proizvodnjo odklopk, odkovkov in orodja.

TAM je danes doma in v svetu najbolj znan po proizvodnji gospodarskih vozil in motorjev. Letno izdelava okrog 10.000 vozil, skupno pa je doslej izdelal preko 121.000 raznih vrst vozil. Vozila TAM so se uspešno uveljavila tudi na tujih tržiščih in vrednost izvoza vedno bolj narašča; danes izvažajo TAM vozila v vrednosti preko 20 milijonov dolarjev. Do leta 1980 pa bodo proizvodnjo povečali od 10 na 14 tisoč vozil letno.

Prekucnik TAM 170 T 14 K

GRADBENO PODJETJE KONSTRUKTOR MARIBOR

Splošno gradbeno podjetje KONSTRUKTOR Maribor, 62000 Maribor, Sernčeva ul. 8, je bilo ustanovljeno pred enaintridesetimi leti. Iz razmeroma skromnih pričetkov je v minulem obdobju zrastle v gradbeno podjetje, ki je danes na vrhu lestvice slovenskega gradbeništva. S svojimi močnimi temeljnimi organizacijami združenega dela od Lendave, Murske Sobote, Maribora pa do Slovenske Bistrice je podjetje znano širom Slovenije in izven nje. Ime KONSTRUKTOR je že vrsto let pojem solidne sodobne gradnje. Znano je tudi izven jugoslovenskih meja: v Avstriji, ZR Nemčiji, Franciji ter v zadnjem času tudi na Madžarskem.

Naštetimo le nekatere od številnih objektov v tujini, pri katerih je podjetje KONSTRUKTOR nastopalo deloma samostojno, deloma pa kot kooperant domačih gradbenih podjetij:

V Avstriji so Konstruktorjeve strokovne skupine sodelovale pri gradnji hidroelektrarn Bistrice, Wallsee Mitterkirchen, Ottensheim, Rožek in Altenworth ter pri gradnji jedrske elektrarne v Zwentendorfu. Razen tega delajo Konstruktorjeve skupine že od leta 1966 pri gradnji industrijskih in drugih objektov v Avstriji.

V ZR Nemčiji je na področju od Bad Godesberga do Münchna in Stuttgarta mnogo Konstruktorjevih objektov. Prevladujejo stanovanjski objekti, ne manjka pa tudi poslovnih zgradb in drugih objektov. Odlična kvaliteta zgrajenih objektov je delo marljivega rok Konstruktorjevih delavcev.

Na Madžarskem je tik pred predajo trgovska hiša v Szombathelyju, kjer so Konstruktorjevi delavci zgradili v rekordnem času 6000 m² prodajnih površin.

Pa tudi dežele v razvoju so predmet poslovnih interesov mariborskega KONSTRUKTORJA.

Stanovanjska soseska v Mariboru s 332 stanovanji, zgrajena v letih 1977-1978.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 28. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Zvok iz človeške roke — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Alexis Sorbas — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje, trgi, glasbeniki — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Non-stop nonsens — 21.05 Tirailica — 22.05 Le Grand Restaurant — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 29. 4.: 15.40 Regine — 17.10 Jolly-box — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.20 Pregled sporeda — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Sam proti vsem — 22.05 Šport — 22.25 Sierra Charriba — 0.20 Poročila.

NEDELJA, 30. 4.: 15.55 Bikoborec — 17.00 Toby in Tobias — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Paj z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Mati — 21.40 Šport — 21.50 Angelika in kralj — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 1. 5.: 14.55 Geisha boy — 16.30 Nevarna tihota — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Srečanje z živalmi — 18.45 Buchbinderjeva zgodba — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Ciklus:

SPD „Bilka“ v Bilčovsu gostuje z veseligo

„PRICARANI ŽENINI“

v soboto 29. aprila ob 20. uri v Kulturnem domu v Ločah.

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“. Ljubitelji veselih odrskih predstav priskrbo vabljeno!

Volkstheater — 22.20 šport — 22.30 Nočni izbor — 23.05 Poročila.

TOREK, 2. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Optično steklo — 10.30 Bikoborec — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski raji — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Miselno slikarstvo — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.05 „Vse brez mreže“ — 22.15 Deščina kraljev — 23.10 Poročila in šport.

ŠPORTNI VESTNIK

DOMAČI NOGOMET

SAK II — ST. STEFAN II 1:2 (1:0)

Kar v začetku je treba povedati, da je miado moštvo SAK nastopilo le z osmimi igralci, potem ko je šel iz igre še Zablantnik P., pa jih je igralo samo še sedem. Pod temi pogoji je rezultat več kot zadovoljiv in če pomislimo, da je moštvo SAK vodilo do 60. minute, so igralci, ki so nastopili res z srečo pri nogometu. V prvem polčasu je Kropivnik uspešno zaključil enega izmed redkih protinapadov, z 1:0 so se zamenjala strani. Potem pa se je igra odvijala pretežno na SAK-ovi polovici. Nezmožnost nasprotnikovih igralcev in izvrstni vratar Malle sta preprečila višji poraz.

Res škoda, da SAK začasno nima takšnega kadra (krive so tudi poškodbe in druge obveznosti), da bi to moštvo nastopilo v kompletnem sestavu. Za SAK so v tej tekmi igrali: Malle; Ogris, Zablantnik P., Perč J., Grilc, Perč M., Kropivnik in Krištof.

SAK I — ST. STEFAN I 1:1 (0:1)

V drugi prvenstveni tekmi — zopet neodločen rezultat in ena točka za SAK. Z nekoliko več srečo, katere SAK v tej tekmi ni imel, bi slovenski nogometaši osvojili tudi dve. Nič manj kot petkrat je rešila nasprotnika iz Labotske doline prečka pred zadetkom.

Igra se za Slovenski atletski klub ni začela preveč dobro, kajti že v peti minuti je nasprotnik šel v vodstvo. Po tem голу si je SAK osvojil terensko premoč, toda nadaljnjih zadetkov ni bilo in v protinapadih so se gostje izkazali zelo nevarni. Obramba SAK pa je bila oprezna. Slovenski igralci so imeli nekaj lepих priložnosti, Zablantnik G. oz. Velik sta zadela le prečko.

V drugem polčasu so igralci St. Stefana močno pritiskali in enkrat zadeli celo prečko. Toda od 70. minute naprej je igral le še SAK. Napad za napadom se je valil proti nasprotnikovemu голу. Po podajji Lampichlerja, ki je proslil strel Velika, podaljšal K. Hobeinu, je padel zaslužen gol za SAK. V finskih je bil SAK močnejši in Velik, Hobel ter Woschitz so ponovno zadeli le prečko.

Igra SAK je bila tokrat že nekoliko bolj, saj, igralci so se borili za vsako žogo, kot že omenjeno jim je manjkalo samo malo sreče, ki je tudi v tem športu potrebna za zmago. SAK je igral v postavi: Beton; Oraž, Lampichler, Woschitz, Pan-

SREDA, 3. 5.: 9.00 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Organizacija gospodarstva in uprave — 10.00 Montafan — 10.30 Geisha boy — 17.00 Škrat — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Strahotne zgodbe — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.10 Nogomet: finale za evropski pokal — 21.05 Čas v sliki in kultura — 21.30 Amigos — 22.55 Poročila in šport.

ČETRTEK, 4. 5.: 14.45 Moj meč za kralja — 16.15 Mizica pogrni se — 16.50 Shok in Sher — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prostor za živali — 18.45 Ptičji človek — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Nikolai več Mary — 21.50 Dva dni z Cliffom Richardom — 22.20 Poročila in šport.

AVSTRIJA 2

PETEK, 28. 4.: 17.30 Optično steklo — 18.00 Orientacija — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Portrait — 19.30 Trailer — 20.15 Problemi z gorami — 21.05 Ob izvirih mafije — 21.55 Čas v sliki s kulturo — 22.30 Gilbert Becaud — Monsieur 100.000 volt.

SOBOTA, 29. 4.: 17.25 Teleobjektiv — 18.10 O tenisu — 18.20 Pregled sporeda — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30 Pustolovščina divjina — 20.00 Galerija — 20.15 Cena — 21.45 Mendt & Band.

NEDELJA, 30. 4.: 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 O 9 (štajerska) — 18.00 Postati oče ni težko — 19.30 The Munsters — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Cirkuški festival — 21.50 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 1. 5.: 18.00 Stanley and Livingstone — 19.40 Bog v Togu — 20.00 Galerija — 20.15 Mož hoče navzgor — 21.20

Obiščite
Bergovo galerijo
v Pliberku

Bergova galerija v Pliberku, ki je bila ustanovljena pred desetimi leti je od 7. maja naprej spet vsak dan odprta in sicer od 10. do 12. in 16. do 18. ure.

Tokratna razstava bo obogatena za nadaljnjih 23 del, ki jih je avtor ustvaril lansko leto in letos. Skupno je razstavljenih 165 Bergovih del. Ne zamudite priložnosti in oglejte si Bergovo galerijo v Pliberku, ki uživa svetovni sloves.

del: Kupper, Hribar, Velik; Zablantnik G. (Zablantnik P.), Hobel, Polanšek.
SAK so začasno nahajala na lestevici na sedmem mestu, ima pa iz štirinajst iger prav tako štiri najst. točk. Prihodnje kolo igra SAK v Železni Kapli.

ŽRELEC ML. — SAK ML. 2:1 (1:0)

Mladinci Slovenskega atletskega kluba so izgubili tudi v letošnjem drugem nastopu: kot proti HSV tudi tokrat niso izkoristili danih možnosti, kar se jim je tudi maščevalo v rezultatu. Le v prvih 20. minutah so žrečani bili boljše moštvo, ostali čas pa so igrali le slovenski mladinci. V teh prvih minutah je SAK prejel zelo nesrečen zadetek. V drugem polčasu so igralci iz žrelca najprej povišali na 2:0, potem pa je uspelo Smrečniku A. iz enajstmetrovke dati gol za svoje barve. Sledila je šansa za šanso, toda žoga potli v gol ni našla.

HSV — SELE 0:4 (0:1)

Prvo zmago v spomladanski sezoni so dosegli Selani. Nasprotnik pa je bil tako slab, da bi Selani, če bi izkoristili vse možnosti, lahko zmagali veliko višje. Vrh tega niso izkoristili šanske enajstmetrovke. Gole za Selane so dali P. in S. Olij, Doujak in Oraže Zdravko.

Šolsko prvenstvo
SLOVENSKA GIMNAZIJA — HTL
8:4 (4:2)

V prvi tekmi nogometnega šolskega prvenstva je moštvo slovenske gimnazije v dobri igri visoko porazilo ekipo HTL. Potek igre je bil zelo zanimiv. Že v prvi minuti so HTL-ovci šli v vodstvo, toda že v protinapadu je Polanšek izenačil iz direktno streljenega koga. Ni trajalo niti minuto in že spet je HTL vodil. Kmalu nato pa so v šestnajstmetrskem prostoru zrušili Velika in dosojeno enajstmetrovko je uspešno streljal vratar Lesjak. Do polčasa so gimnazijci dosegli še dva gola, strelca sta bila Velik oz. Hobel. Drugi polčas se je pričel slab. V nekaj minutah je HTL izenačil in nihče ni več mislil, da bodo igralci gimnazije imeli še toliko moči za zmago. In koliko moči so imeli? Še štirikrat so zatresli nasprotnikov gol v tej razburilivi igri. Gole so dali Polanšek (2) in Schellander ter ponovno Hobel.

Pesmi k zgodovini tlačenih — 22.20 Objubljen dežela.

TOREK, 2. 5.: 17.30 Montafan — 18.00 Organizacija gospodarstva in uprave — 18.30 Problemi z gorami — 19.30 Veselje ob glasbi — 20.00 Ljubezen brez upanja — 21.30 Čas v sliki s kulturo — 22.05 Klub 2.

SREDA, 3. 5.: 17.30 Na poti k združenim Evropi — 18.00 Francoščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 O 9 (Dunaj) — 19.00 Mejniki svetovne zgodovine — 20.00 Poletno ljubimkanje — 21.40 Čas v sliki s kulturo — 22.15 Oprostite prosim motnjo — 22.25 Čas v sliki.

ČETRTEK, 4. 5.: 17.00 Svetovno prvenstvo v hokeju — 19.30 TV Workshop — 20.00 Galerija — 20.15 Koncert — 21.20 Pariške zgodbe — 21.45 Svetovno prvenstvo v hokeju.

KPD „Planina“, krajevni odbor NSKS, pevsko društvo Se-le, SPD „Herman Velik“ in Volilna skupnost Sele vabijo na

SPOMINSKO
SVEČANOST

ob 35. obletnici
usmrtnitve selskih žrtev

v nedeljo 30. aprila 1978 v Selah.

Spored:
9.30 spominska maša v farni cerkvi v Selah

10.30 spominska svečanost na selskem pokopališču, nato polaganje vencev

V soboto 29. aprila ob 19.30 uri otvoritev razstave v farni dvorani v Selah.

SLOVENSKE ODDAJE
RADIO CELOVEC

PETEK, 28. 4.: 9.15 „Pomlad je prišla“ (šolska radijska oddaja za šolarje od 1. do 4. šolske stopnje) — 13.45 Celovski radijski dnevnik — Vrtljak popevk.

SOBOTA, 29. 4.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 30. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 1. 5.: 7.05 Recital „Oton Zupančič“ (Izvajajo dijaki zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu).

TOREK, 2. 5.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Celovski radijski dnevnik — šport — Otroci poslušajte!

SREDA, 3. 5.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Veseli val.

ČETRTEK, 4. 5.: 7.05 Duhovni nagovor — „Tebe iščejo oči“ (Izvajajo otroci Marijinega vrta v šentjakobu).

SPREMENBA ORDINACIJE

Dr. IGOR OGRIS, strokovni zdravnik za očne bolezni v Celovcu, Getreideg. 13 (Priesterhaus Hochhaus) 2. vhod, 1. nadstropje, telefon 83 6 41

ORDINIRA OD PONEDELJKA DO PETKA OD 8.30 DO 13. URE

Bolniške blagajne za državne uslužbence (BYA), za obrtnike, za kmete in za železničarje.

Na pobudo Slovenske kmečke zveze bo v spodaj navedenih krajih

pregled
poljskih škropiljk

8. maja v Šmihelu pred Kmečko gospodarsko zadrugo
9. maja v Pliberku pred zadrugo
10. maja v Globasnicah pred zadrugo
18. maja v Podravljah pred kmetijsko šolo
19. maja v Šentjakobu pred zadrugo

Pregled bo vsak dan od 9.00 do 16.00 ure.

Vsi zainteresirani, ki hočejo imeti svoje škropilke v redu, naj se zberejo v zgoraj navedenih vaseh. Pregled bo brezplačen. Servis nudi Kmetijska zbornica.

Prijave sprejema tajništvo Slovenske kmečke zveze 9020 Celovec, Gasometergasse 10/I, tel. (0 42 22) 32 5 50

Slovenska športna zveza vabi 5 moških in 5 ženskih ekip iz južne Koroške k sodelovanju na

„Štafeti bratstva in enotnosti“

ki bo 9. maja 1978 zvečer v Ljubljani.

Prijave za sodelovanje v:

● „ŠTAFETI BRATSTVA IN ENOTNOSTI“

3×1000 m za fante do 19 let

● „ŠTAFETI BRATSTVA IN ENOTNOSTI“

3×600 m za dekleta do 19 let

pošljite kar najhitreje na sedež SŠZ, Spitalgasse 12/III, 9020 Celovec ali telefonsko (0 42 22) 85 2 35.

Prijave sprejemamo vsak dan od 8. do 16. ure, razen sobote in nedelje. Vse podrobnejše informacije dobite na sedežu SŠZ.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 28. 4.: 9.55 Proslava v Šošanju — 15.00 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.15 Polieder H 3 — 17.20 Ostržek — 17.45 Obzornik — 17.55 Domači ansamblji — 18.40 Človekovo telo — 19.10 Cirkak — 19.25 Prvi trije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavna glasbena oddaja — 21.05 Jaz Klavdij — 21.55 Dnevnik — 22.05 Boks Parlov : Green — pribl. 23.05 Poročila s kongresa ZK Vojvodine.

SOBOTA, 29. 4.: 8.00 Poročila — 8.05 Profesor Baltazar — 8.15 Kosovirja na letišču žlici — 8.30 Sedem stopnic do glasbe — 8.45 Tehnica za natančno tehtanje — 9.15 Mali svet — 9.45 Po sledih napredka — 10.15 Dokumentarna oddaja — Paul Gauquin — 15.40 Poročila — 15.50 Nogomet Budućnost : Sloboda — 17.40 Orli zgodaj letijo — 19.15 Cirkak — 19.25 Prvi trije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Sopek z bodočo žico — 21.00 TV žetnik — 21.40 Dnevnik — 21.55 625 — 22.10 Beograjska pomlad — 23.20 Poročila.

NEDELJA, 30. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Nedeljsko dobro jutro — 9.35 625 — 9.50 Rebežniki — 10.40 Zmaj — 11.10 Carobna žoga — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — 14.50 Britanska enciklopedija — 15.25 TV Žetnik — 16.00 Poročila — 16.05 Meja — film — 17.40 Športna poročila — 17.45 Kašarski finale za jugoslovanski pokal — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pozdrav prazniku — 20.45 Konec tedna — 21.40 Bar — 22.10 Dnevnik — 22.25 Okrogli svet — 22.40 Športni pregled — 23.25 Poročila.

PONEDELJEK, 1. 5.: 9.00 Budnica — 9.30 Vrtec na obisku — 9.45 Zmaj — 10.25 Folklorne skupine Srbije, Kosova in Vajvodine — 10.55 Primer asfaltne baze — 11.25 Poročila — 15.25 Čudoviti svet bratov Grimm — 17.30 Britanska enciklopedija — 18.00 Poročila — 18.05 Parlizanska balada — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prvi trije — 20.05 Polom — 21.10 Kulturne diagonalne — 21.50 Dnevnik.

TOREK, 2. 5.: 9.50 Poročila — 9.55 Zmaj — 10.30 Glasbena oddaja — 11.00 Praznični koncert narodne glasbe — 15.05 Izpod Učke gore, barvni film — 16.10 Poročila — 16.15 Pred svetovnim prvenstvom v boksu — 17.50 „Bukvar prvoborac“ — 18.00 Pisani svet — 18.35 Jugoslovanska trimska televizija — 19.30 Dnevnik — 19.25 Prvi trije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Sreča na vrvi — 21.35 Mojster plesa — 22.20 Dnevnik.

SREDA, 3. 5.: 8.35 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Otroška oddaja — 17.35 Popotovanje v deželo lutk — 17.55 Obzornik — 18.05 Reportaža — 18.40 „Rukoveti“ — 19.25 Prvi trije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna: Ujetnik druge avenije — 21.50 Dnevnik — 22.05 Nogometni finale za pokal pakalnih prvakov — 23.30 Poročila.

ČETRTEK, 4. 5.: 9.00 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Lokostrelstvo — 18.15 Obzornik — 18.30 Profesor Baltazar — 18.40 Tehničar za natančno tehtanje — 19.25 Prvi trije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ko se korenin zavemo — 20.50 Obleka, to sem jaz — 21.20 Na zvezi — 21.50 Dnevnik.

IZLET MED SLOVENCE
V ITALIJI

30. aprila in 1. maja

Odhod avtobusa iz

Pliberka ob 6.30 uri izpred Posojilnice

Šmihela ob 6.45 uri izpred Posojilnice

Globasnice ob 7. uri pri gostilni Juenna v Čepičah

Dobrlje vasi ob 7.15 uri izpred Posojilnice

Škocijana ob 7.30 uri izpred občinskega urada

Iz Celovca se odpeljemo ob 8. uri izpred železniške postaje.

Ker se bomo peljali po avtocesti, prosimo Rožane, da se zberejo v Celovcu.

Zveza slovenske mladine

SPD Bisernica in Klub Prežihov Voranc prirejata 28. aprila 1978 ob 19.30 uri v Klubu Prežihovega Voranca (Benediktinerplatz 5/1)

DISKUSIJSKI VEČER

s so-avtorjem knjige „Österreich und seine Slowenen“ (Haas/Stuhlpfarrer) Dr. KARL STUHLPFARRER bo uvodoma predstavil imenovano knjigo.

Oder Mladje Koroške dijaške zveze gostuje z mladinsko igro

PLEŠOČI OSLIČEK

● v petek 28. aprila ob 14.30 uri v farni dvorani v Pliberku

● v petek 28. aprila ob 16.30 uri v farni dvorani v Vogrčah

● v soboto 29. aprila ob 13. uri v farni dvorani v Selah

● v nedeljo 30. aprila ob 14.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu

Romarsko potovanje v MARIBOR (Slomškov grob) in na PTUJSKO GORO v soboto 6. maja 1978 za župnije Št. Ilj, Bilčovs, Kolmara vas in Žihpolje. Cena: 170 šil. Prijave sprejemajo zgornji župni uradi do 30. aprila. Dom v Tinjah bo odposlal vsem prijavitelcem pravočasno vse potrebne informacije.

Kat. dom prosvete SODALITAS

Komunistična zveza Avstrije vabi na sledeče prvomajske prireditve:

28. aprila v Beljaku, 29. aprila v Borovljah, 30. aprila v Pliberku in zaključna prireditev v obliki demonstracije 1. maja ob 10. uri na Glavnem trgu v Celovcu.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9029 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.